Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 29 июль, 1976 шу. • № 92 (5603). • Мах 2 кеп.

НАЬСАРХОЙ БЕХКТОКХАМЕ ХА

Дика хьийкъа ялат чуэцаш ба Нохч - ГIалгIайчен механизатораш. Ялаташ хьекха а аьрда а даьннад дукха боахамаш, цхьайола районаш. Дог гIоздоаккхаш да ялаташ чуэцача доаха толамаш, шоай низ кхоачар ду комбайнераша, хьатташка болх бераша, ялаташ элеваторашка, ялатий пункташка дIаувзараша из па дойташ паччахьалкхенга дIакхачийтара.

ХIанзаръяр бехктокхаме ха хилар кхета а деш ялаташ чуэцара еррига торонаш оарцагIъяьха, берригаиа теркам тIабахийта къахьийгача Наурски, Урус-Мартановски, Гудермесски, Малгобекски, Грозненски, кхыча районашка дика толамаш даьхад.

ХIанз из бехктокхаме ха хьатIакхаьчай наьсархоша. Паччахьалкхенга 8860 тонн ка бола ялаташ дохка дезаш да Наьсарен района боахамаш. 10 эзар совгIа гектара тIара ялаташ чуэца дезаш бар уж. ХIанз массанахьа а чуэцаш да районе ялаташ. 26 июле лаьрхIача паччахьалкхенга ялат дохкара план 15 процент мара кхоачашъяьяц наьсархоша.

Долче, ялаташ чуэцара тIабахийта хила беза района партийни, советски, юртбоахама органий, профсоюзни, комсомольски организацей керттера теркам. Комбайнагара денз совхозий токашка, складашка, ялат дIанийлеча пункташка кхаччалца бIарг тIера ца боаккхаш цар теркам тIалатташ хила деза из лоархIаме гIулакх.

Ялаташ чуэцача толам баккхара керттера дар еррига комбайнаша лерттIа болх бела вIаштIехьдоаккхилга да. Дицдалийта мегаргдац дIадахача шера кхашка комбайнаш йохаш, ханнахьа тоа ца еш моттигаш дукха нийсъенна хилар. Укх шера из тайпа гIулакх хилийта йиш яц. ХIара боахаме къаьгга белгалдаь хила деза комбайнашта технически гIулакх мишта дергда, цу балха къаьстта, бехктокхаме бола нах хьакъоастабе беза.

Ховш да кхашкара балхаш комплексагIа де дезаш долга: ялаташ чуийна доаллаше а кхашкара хьагулдаь дIадихьа хила деза ча, кхы тIехьа ца доаккхаш лерраіIа аха деза лаьтта. Уж балхаш иштта дара опыт йола а хьинаре къахьегаш бола а механизатораш кIезига бац Наьсарен района боахамашка.

Боккхача лоархIаме гIулакх да ялаташ цIена чуэцар, оалаш ма-хиллара цхьа фий алийса йиш яц кхайтIа. Цу хьакъехьа боккха бехктокхам тIабож боахамий специалисташта, укх деношка массаза а кхашка хила беза уж. Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац ялаташ лечкъадарах лорадар. Укхаза доккха декхар тIадож боахамий кулгалхошта, халкъа тIахьожама органашта, комсомольски патрулашта, района еррига общественноста. Паччахьалкхен, халкъа рузкъана тIаккхувдараш совцабар а гучабахар а массане а юкъара гIулакх да.

Цхьа минут зехьа йоае йиш яц хIанз. Хаоттама моллагIча хьалашта духьала отташ хила беза наьсархой. Кхашкара балхаш: ча хьагулдар, лаьтта ахар, ялаташ хьоkхаш касарах Iодехкар бийсанна а де йиш йолаш да.

Уж балхаш дара мел эша техника, нах районе болаш ба. ГIулакх сенах латт аьлча, из латт ялат чуэцача еррига звеньяшка организаторски болх боаржабарах. Укхаза лоархIам боацаш цхьаккха а хIама дац. Групповой хьисапе ялат чуэцар, комбайний бункерашкара дIайолххаше а ялат Iодоассадар, техникана мастерашаналадчикаша гIулакх дар, автотранспорт лелара хьаьдда график хилар, ялаташ цIендеча хьатташка тIадагIертта къахьегар, кхы дукхалар гIо деш хургда наьсархоша тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Кхеталеш да цу хIара участке уж балхаш дара бехктокхам тIабожа нах, кулгалхой хургболга. Царех бизза тешам а болаш, цар болх хьал а лоацаш партийни организацеш цу цхьай ханна декхарийла я балхаш мишта лел хьожаш хIара денна тIахьожам лоаттабе, производственни участкай кулгалхой шоашта тIадиллача гIулакхах бола бехктокхам айбе, къахьегама овсарле лакхъяра йолча торонех биззагIа пайда эцара царна новкъостал де.

Бригада е звено мел эшача техникайа Iалашъяь яле а дицдалийта мегаргдац толам баккхара лард наха хьаьнала, дег тIара къахьегилгах латтилга. Цудухьа дицдалийта йиш яц кхашка къахьегача наха хьинаре болх бара, техниках бизза пайда эцара, дика салаIара хьалаш хиланза даргдоацилга. Царна вIаштIехьдаьккха хила деза бIайха кхача балга, медицински гIулкх делга, торговли, культурни гIулакхаш делга, материальнии моральнии совгIаташ делга хьакъалца леладе деза.

Партийни организацеша массаза а йоакхо е езаш да дикагIа йола опыт дика Iомаелген из дIайоаржаелген. Ялаташ чуэцача хана из болх сихха, цхьан минута а тIехьа ца боахаш бе беза. ХIана аьлча хIанзарча технико торо лу ялаташ лоацача хана чуэца.

Ялаташ чуэцарен кийчдарен планаш а тIаийца социалистически декхараш а кхоачаш а тIеххоачаш а дара нах оарцагIбаха харо белгалбеш хила беза Наьсарен района партийни организацей болх укх бехктокхамерча деношка.

Сухалбе наьсархой!

КА БОЛА ЯЛАТ ЧУЭЦАР

(27 ИЮЛЕ КХАЧЧАЛЦА ПРОЦЕНТАШЦА).

Районаш	Хьекха даьннар	цхьан дийнахьа чуэца гекта-раш	Ялат дохкара план кхоачашъяр
Гудермесски	100	—	138
Шелковски	100	—	116
Наурски	100	—	112
Грозненски	93	5,7	75
Надтеречни	90	2,1	95
Малгобекски	89	3.53	118
Сунженски	77	4,51	112
Урус-Мартановски	71	5.07	112
Шалински	69	3.21	93
Ачхой -Мартановски	69	5.43	45
Ножай-Юртовски	50	2,98	103
Советски	43	6,33	—
Веденски	41	—	—
Назрановски	21	6,88	21
Республике гIолла	83	3,46	95

ДИКАЧА ГIУЛАКХО ДОГ АЙДУ

Нохч - ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхоша чIоагIа хьаллоац Кубана ялаташ леладераша тIаийца доккхий декхараш. Шоай балха тIа кулгал деш дола гIулакх а лаьрхIа тIаийцар цар КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева Краснодарски крайкомаген крайисполкомаген дахьийта письмо.

Къахьегара, денал гойтара

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА СОВХОЗИЙ БОЛХЛОШЕИ СПЕЦИАЛИСТАШЕИ РЕСПУБЛИКА ЮРТА БОАХАМА БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ.

«Сийдолча кубанцаша тIаийца декхараш кхоачашдеча доккхий толамаш дахар лов сона. ЧIоагIа тешаш ва со края къахьегамхоша дIадоладаь дика гIулакх областашка, краяшка, республикашка, районашка, колхозашка, совхозашка шерра хьаллоцаргхиларах, дерригача советски халкъо чIоагIа раьза хинна тIаэцаргхиларах».

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева письмо тIарча цу дешаша тха района юртанкарча къахьегамхой леташ айдир. Тхо дерригаш а — болхлойи специалисташи, ялаташ леладераши хьайбаш леладераши, механизатораши хьажкIаш лелаераши—чIоагIа лоIам болаш да кубанцаша дIадоладаьча патриотически гIулакха хьинаре къахьегарца жоп дала, хIаьта тхо тешаш да тахан автономни республика берригa къахьегамхой уж тайпа уйлаши дагадаттараши долаш ба аьнна.

ДIадахача шера хаоттама хьалаш чоалхане а дIадаха Iа халонаш нийслуш а хиннадоллаше а тха районе дика хьувкъаяьй гурахьа дIайийна ялата культураш. Юкъера лаьрхIача лаьтташ леладераша гектара тIара 28 центнерал дукхагIа ялат чудахь.

Районо хIанзле а кхоачашъяь паччахьалкхенга ка бола ялаташ дохкара шера план. Тхоай торонаш а лаьрхIа оаха декхар тIаэц план 6500 йолча Даьхен амбарашка 10 эзар тонн ка бола ялаташ дIачудала. Дерригa а (хьажкIашца цхьана) дохкаргда 16 эзар тонн ялат.

Башха-дика толамаш доах «Гехинский», «Гойтинский», Мичурина цIерагIча, «Красноармейский» совхозий механизированни отрядаша. Цар хIара гектара тIара 35 а кхы дукхагIа а центнер ялат доаккх. Социалистически яхье хьалха латт механизатораш «Красноармейский» совхозера М. Юшаев, «Горец» совхозера Ш. Токаев, Мичурина цIерагIча совхозера А. Азимов, «Гойтинский» совхозера Б. Алаев, кхыбараш.

Шекo йоацаш да республика кхыча боахамашка а юртбоахама производстве хьалха латта опыт йола нах кIезига ца хилар. Цар хIаране сийлен гIулакх — яхье керте оттар, шоаш ца кхобеш болх барца масал гойтар, къахьега, денал гойта берригa лаьтта леладераш шоашта тIехьабахар.

Ялата проблема къоастаеча доккха дакъа юкъе кхухь хьажкIаш лелаераша. Хьалха латтараша декхар тIаийцад укх шера гектара тIара 40 а кхы дукхагIа а центнер хьажкIаш яха. Из культура кхееш 12 механизированни отряд я тха. Шоаш вIашагIъеххача хьалхарча деношка денз башха - дика хьагойтар цар шоай болх.

Района бьцадаараши бешамаши лелаераша укх шера паччахьалкхенна 8 эзар тонн бьцадаараш, 4500 тонн сом — оттадаь хинначул дукха а дукхагIа, дIачубала лаьрхIад.

Ма-могга дукхагIа эффективность хургйолаш пайда эца гIерт тхо аьттув болча ахкап хана хьалех хьайбай продуктивность айяра, долда хIама ду оаха хьайбашка дiза долаши йIайхачен Iа даккхийтара. Цо гIо дергда тхона паччахьалкхенга 1750 тонн дулх, 5700 тонн шура йохха. ТIаийцача декхарел дукхагIа я из.

Пятилетка хьалхарча шера заданеш толаме кхоачашъяр а хьайбай продукташ дIахо йодача хана дукхагIа яхара чIоагIа лард йоллар я духьа ер шу чакхдоалаш доккхий хьайбаш 11 эзарнега, царех детта доахан — 3.700-нега, хьаккхарч — 13 эзарнега дIакхоачийтаргья.

Доккхий хьувкъамаш дахара лоархIаме да кхай севооборотшка юртбоахама культураш дIанийсъяр, хиш дехкача лаьттаех дикагIа пайда эцар, органически минеральни удобренеех хьаькъалца пайда эцар.

Тхоай еррига планаши гIулакхаши оаха массаза а нийсду тхоаш ца кходеш къахьега тха деган урауьттадеча КПСС XXV съезда решенешна.

Оаха доккхий мулаш белгалдаьд, хIаьта тхоаш цхьаь доацилга а хов. Тахан уж тайпа, е кхы а лоархIамегIа декхараш шоашта хьалхашка уттаду юрта боахаме къа мел хьегараша. Оаха Нохч-ГIалгIай АССР берригa кхаш леладераш, хьайбаш леладераш, бьцадаараш леладераш, бешамаш лелаераш тIахьех юртбоахама производства продуктивность айяра йолаш йолча торонех кхы а биззагIа пайда эцара. Цу гIулакха берригача балха дикал айе, техниках хьаькъалца, берригa низ тIабохийташ пайда эца, лаьтта леладарен хьайбай боахам лелабарен культура кхы а лакхъе еза.

ИттлагIча пятилетка хьалхара шу из толаме кхоачашъяра доккха дакъа юкъехьош белгалдоаккхаргда вай.

Кхайкарал дийца а дийца тIаийцад Урус - Мартановски района къахьегамхой партийно - боахама активе.

ЦУЛ ДОККХАГIА ДЕКХАР ДАЦ

ИШТТА ЙОАХ «КРАСНЫЙ ПАХАРЬ» ЯХАЧА ШЕЛКОВСКИ КОЛХОЗА КЪАХЬЕГАМХОША

Тха колхоза коллектива хьинар кхы а чIоагIагIа айдаьд Кубана лаьтта леладерашка КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева дахьийтача письмос. Боахама къахьегамхоша кхетаду из КПСС XXV съездо тIаийца йола парте экономически политика хоадам, боллаш долча гIулакхаица хьаллацара бола тIахьехам санна.

Шу доладеннача хьалхарча деношка денз дерригa низаш оарцагIдаьха пятилетка толамца кхоачашъеча хьинаре дакъа лаца гIерташ болх беш ва тха колхоза хIара член. Парте тIахьехама доагтIача тайпара жоп дала уйла а йолаш тхоай торонашка а хьежа оаха тIаэц укх тайпара доккхий социалистически декхараш:

хьалхагIа лаьрхIа хинначул совгIа кхы тIа паччахьалкхенга 100 тонн ялат, 100 тонн комсаш йохха, дуга дохкилга 1000 тоннага кхоачаде.

ДоагтIаш дола дакъа лоацаргда коллектива керда декхараш кхоачашдеча тха хьайбаш леладераша а. ХьалхагIа тIаийца хиннача декхарел совгIа цар лаьрхIад 10 тонн дулх, 10 тонн шура, 40 тонн тха паччахьалкхенга дохка.

Уж декхараш кхоачашдеча хьайбаш леладераштa новкъостал дар духьа колхоза довкъар Iалашдераша лаьрхIад кхы тIа 500 тонн йол яккха, 1200 тонн силос, 1700 тонн сенаж кийчъе.

Дерригa низаш, тхоашта ховр, энерги, опыт тIаерзаергья оаха денна дош сийленца кхоачашдара.

Декхараш дийца а дийца тIаийцад Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза правлене шеръяьча заседане.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

КУБАНЦИЙ ПАТРИОТИЧЕСКИ ГIУЛАКХ ХЬАЛЛАЬЦАД СУНЖЕНЦАША

Дерригача кхоачамех, еррига торонех пайда эцаргба оаха 1976 шера оахош белгалдаь мулаш толаме дахьа ца Iеш, шера декхарел совгIа мохка кхы тIа а ма-могга дукхагIа юртбоахама продукци ялар духьа а, — иштта да кубанцаша дIадоладаь дика гIулакх берригача мехка шерра хьаллоацаргдолгах ше чIоагIа дог тийша хилар Леонид Ильич Брежнева хьааьннача письмона оаха луш дола жоп.

Къахьегама хьинар хIанз чIоагIагIа айденнад тха района кхашкен фермашкен. Ялаташ сихагIа хьекха даха, шоаш кхобаь лакха хьувкъам ца боабеш хьагулбе гIерт ялаташ кхедераш. XIX партсъезда цIерагIча колхоза къахьегамхоша эггара хьалха рапорт деннад 6200 гектара тIара ялаташ 12 балхe дийнахьа чуийца дахарах. ХIара гектара тIара 19.5 центнер ялат даккха лаьрхIа хиннача метте, цар даьккхад 24.2 центнер. Район бIарча хьаийцача чуийцача моттиге хIара гектара тIара 25,2 центнер яьннай.

Тхоай торонаш йийца а нийца оаха тхоашта хьалхашка декхар оттадаьд паччахьалкхенга - планагIа 13500 тонн дохка лаьрхIача метте, 18 эзар тонн ка бола ялаташ дохка.

ЦхьоалагIа август хьатIакхачалехьа ялаташ чуийца а паччахьалкхенна ка бола ялаташ дIадалара декхараш кхоачашдаь а дарга тхо. Шу доладеннача юххье декхар тIаийцадар оаха хьажкIаш а тIехьа паччахьалкхенга 20 эзар тонн ялат дохка. Дерригa низаш тIадохийтаргда оаха цу декхарийла совгIа кхы тIа а 3—4 эзар тоннал кIезигагIа доацаш ялат Даьхен амбарашка чутассара.

Керда мулаш дахкаьд иштта тха сома бешамаши хаьс - бешамаши лелаераша а. ПланагIа 30920 тонн дала лаьрхIача метте, доккхагIдола декхар тIаийцад оаха — 33 эзар тонн бьцадаараш дала. Сом 11 эзар тонн, хьалхагIа лаьрхIа хинначул дикка дукхагIа, дIалургба.

ХIанз массанахьа а цхьатарра бьцадаараши соми чуэца доладеннад боахамаш. ХIанз мукъадаьннача лаьтташка шоллагIа культураш дIаюош, гурахьа дувргдолча ялаташта лаьтта оахаш ба механизатораш. 6200 тонн ялат дIаоттадаьд фуна лаьрхIа.

Балхаш чIоагIа сихлеш боахк доакъараш кийчлераш. Яхье лаьтташ леладерашта ка ца яла а гIерташ, колхозийи совхозийи хьайбаш леладераша хьайбаш ма-могга дебаду, доахана продуктивность лакхъю ХьалхагIа тIаийца хинна декхараш юха дийца а дийца, цар дош деннад шера планагIа 4300 тонн дохка лаьрхIа дулх паччахьалкхенга 4440 тонн дохка. ПланагIа лаьрхIача 14150 тоннана меттел 15 эзар тонн шура кхоачаргья мехкага. Фуаш 11 миллион, планагIа лаьрхIачул миллион дукхагIа дIалургда оаха.

Цу цхьан ханно кхоачам бергба оаха пятилетка шоллагIча шера заданеш толаме кхоачашъяра. Ер шу чакхдоалаш 31.3 эзарнега дIакхоачаяргда оаха доахан, цу даькъе детта доахан — 10500 бежанга, хьаккхарч — 33 эзарнега

Декхараш дийца а дийца тIаийцад районни партийни актива собране.

Тха дош чIоагIа да

ЙОАХ «СОВЕТСКАЯ РОССИЯ» ЯХАЧА КОЛХОЗА КЪАХЬЕГАМХОША.

«Советская Россия» яхача тха колхоза коллективо тIаийцад бьцадаараши соми баккхара пятилетка диъ шера кхоачашъе.

КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева Краснодарски края юрта боахама къахьегамхошка дахьийтача письмос кхы а доккхагIа декхараш тIаэцара тхоай торонашка кхы цIаьхха а хьажара тха дегаш айдаьд.

Укх шера колхоза кханика дика хьийкъад гурахьа дIадийна ялат. Цхьайолча участкашка гектара тIара 40—45 центнер яьккхай.

600 гектар долча кхай тIа кхачаш латт ялата лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. Оаха декхар тIаэц 1500 тонн фуальяьха хьажкIаш паччахьалкхенга йохка, план 1100 тонн йолча.

Иштта колхоза къахьегамхоша хьалха лаьрхIа хиннача 1450 тоннана меттел 2000 тонн ялат паччахьалкхенга дохкаргда.

Бьцадаарий 4200 тонн йохка лаьрхIадар оаха хьалхагIа. Тхоай торонашка а хьежа оаха лаьрхIад кхы тIа 300 тонн йохка.

Чуийна доакъар Iалашдеш латт боахаме. ЧIоагIа дог тийша да тхо шин шера кхоачам хиллал моша доакъари, планагIа лаьрхIар 3900 тонн йолча 8000 тонн силос чу я йоллаш. Цхьан шеран ах шерап кхоачам хиллал гIожа доакъари, планагIа лаьрхIар 4360 тонн йолча 6500 тонн а йоаккхаш, кийчдергхиларах.

Декхараш дийца а дийца тIаийцад Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза бригадашкен звеньяшкен хиннача собранешка.

Низ кхоберiбац

«НОВОСЕЛЬСКИЙ» СОВХОЗА ДОККХАГIДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ.

Тха «Новосельский» совхоза коллективо чIоагIа дегаш айдаьнна тIаийцар XXV съездо белгалъяь парте экономически политика края къахьегамхой хьадача гIулакхашца хьаллаца гIертара чIоагIа мах а беш КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева парте Краснодарски крайкомаген крайисполкомаген дахьийта письмо.

Оаха краснодарцаша а санна, дика дIадоладаьд иттлагIча пятилетка хьалхара шу. Пятилетка диъ шера кхоачашъе яьнна хьалхагIа тIаийца хинна декхараш кхоачаш а деш, дика хьувкъаяьй оаха моша горошек, хIара гектара тIара 60,2 центнер а йоаккхаш. ПланагIа паччахьалкхенга йохка лаьрхIа хиннача 555 тоннана меттел 831 тонн ехкай. Тхоай дош кхоачашдаьд оаха.

Гурахьа дувча кIиа хьувкъам а чIоагIа лакхбаьб совхозо, къахьегамхой шун тIа шортта соми бьцадаараши оттадара торонаш я цун.

Тхоай торонашка а хьежа керда, доккхагIдола декхараш тIаийцад.

Пятилетка хьалхарча шера хьал а кхедаь, паччахьалкхенга дохкаргда оаха 3500 тонн, планагIа лаьрхIачул 1840 тонни хьалхагIа тIаийца хиннача декхарел 400 тонни дукхагIа бьцадаараш, бьцадаарий (моша горошек йоацаш) юкъера хьувкъам хIара гектара тIа 210 — 213 центнерага дIакхоачабергба планагIа лаьрхIача 163 центнера меттел.

Сом 2580 тонн, планагIа лаьрхIачул 580 тонн дукхагIа, бохкаргба.

ХIара гектара тIара 35 центнерал кIезигагIа доацаш кIа доаккхаргда оаха планагIа лаьрхIача 28 центнера меттел.

Декхараш тIаийцад «Консервплодоовощ» яхача объединенена чуйоагIача «Новосельский» совхоза къахьегамхой собране.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

1976 шера июль бетта пхелагIча пятидневке ка бола ялат чуэцачен кийчдечен лелаьча социалистически яхьа итогашка хьежаб.

КПСС обкома бюрос, Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо 1976 шера июль бетта пхелагIча пятидневке ка бола ялат чуэцачен кийчдечен лелаьча социалистически яхье котбаьннараш а лаьрхIа «Грозненский рабочий», «Сердало», «Ленинан некъ» яхача республикански газетий сийлен Доска тIа дIаязбаьб

РАЙОНАШ:

МАЛГОБЕКСКИ

14154 гектар долча кхай тIара ка бола ялат, е планах 86 процент ка бола ялат чуэцилга Iалашдаь хиларахи, хIара дийнахьа дукхагIа ялат чуэцилга вIаштIехьдаккхарахи. Ялат кийчдара халкъбоахама план 100 процент кхоачашъяьй, ялат кхы тIа а дIалуш да, 3060 тонн фу кийчдаьд, из да эшаш долчох 76 процент. ХIара гектара тIара даьккха ка бола ялат районе гIолла лаьрхIача 21,6 центнер хиннад, планагIа 17 центнер йолча.

УРУС - МАРТАНОВСКИ

5568 гектара тIара, вешта аьлча дерригa чуэца дезаш хинначох 66 процент ялат чуэцилга чакхдаккхарахи, ка бола ялат паччахьалкхенга дохкара план 100 процент кхоачашъярахи. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача районе гIолла даьккха ялат 28,6 центнер да, план 20 центнер йолча.

БОАХАМАШ:

21 июле ялат чуэцига чакхдаьккха, паччахьалкхенга 1264 тонн ка бола ялат, е планах 144 процент, дехка йола фуца ше йизза Iалашъяь йола Г. АХРИЕВА цIерагIа колхоз;

1510 гектар кхай тIара, вешта аьлча 100 процент долча кхай тIара, ка бола ялат чуийца яьнна а паччахьалкхенга ка бола ялат дохкара план 125 процент кхоачашъяь, 566 тонн, вешта аьлча 116 процент, фу чутесса йола Надтеречни района «НОВОГОРСКИЙ» совхоз;

Ка бола ялат чуийца а яьнна паччахьалкхенга ка бола ялат дохкара план 185 процент кхоачашъяь йола, планагIа 1700 тонн фу чутасса дезаца 1600 тонн чутесса йола Сунженски района XIX ПАРТСЪЕЗДА цIерагIа колхоз; 1124 гектара тIара, е 62 процент долча кхай тIара, ка бола ялат чуийца яьнна, паччахьалкхенга 1600 тонн ка бола ялат дехка (планах 1570 тонн дохка дезача йола, эшаш дар 728 тонн долча 350 тонн фу чутесса йола Урус - Мартановски района «ГЕХИНСКИЙ» совхоз.

КОМБАЙНЕРАШ:

Урус - Мартановски района Мичурина цIерагIча совхозера АЗИМОВ Абу;

Урус - Мартановски района «Гехинский» совхозера АМАЕВ Ахьмад;

Надтеречни района «Гвардейский» совхозера — АТУЕВ Лукъман;

Надтеречни района — «Гвардейский» совхозера — БАХТИЕВ Адам;

Надтеречни района «Кругловский» совхозера — ГЕНАЕВ Муса;

Малгобекски района «Ингушский» совхозера ГАНДАЛОЕВ Султан;

Грозненски района «Атагинский» совхозера ГАЙДАМИРОВ Алхазур;

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхозера ДАДАЕВ Хьасан;

Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхозера ДАДАЕВ Iабдулхарик;

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозера ЛАЗОВОЙ Петр Михайлович;

Шалински района Ленина цIерагIча колхозера МААМАЕВ Махму;

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозера ЖЕЖЕЛЕВ Виктор Александрович;

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхозера САЙДУЛАЕВ Ширвани;

Урус - Мартановски района «Горец» яхача совхозера ТАКАЕВ Шахид;

Малгобекски района «Ингушский» совхозера УМАРОВ Нуради;

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхозера ХАМИДОВ Iиса;

Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхозера ХАЧАРОЕВ Зия;

Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхозера ХАЧАРОЕВ Зелимхан;

Шалински района «Автуринский» совхозера ХАДЖИЕВ Хьусен

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхозера ЧЕРКАСОВ Александр Николаевич;

Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхозера ЮШАЕВ Маувлет.

№ 132 ЙОЛЧА АЛХАН - ЮРТОВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГIОЛЛА НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТ ХАРЖАРА ДЕНАХ ДОЛА

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕДЗИДИУМА

УКАЗ.

«Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара положене» 98 статьяга хьежжа № 132 йолча Алхан-Юртовски хоржамий округе гIолла Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутат хоржилга оттадолда кIирандийнахьа 1976 шера 29 августа.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный
21 июль, 1976 шу.

РЕСПУБЛИКАНСКИ ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

Селхан Грозне хилар Нохч-ГIалгIай автономни республика партийно - боахама актива собрани.

Актива собране дийцар «КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Кубана ялаташ леладерашка дахьийтача письмоца дийза Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама къахьегамхоша тIаэцача доккхагIча социалистически декхарех» дола дош. Цу хьакъехьа доклад йир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. А. В. Власова.

Пренеех къамаьлаш дир: КПСС Урус - Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова, КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара нов А. М. Карагичевас, «Консервплодоовощ» объединене генеральни директора Б. Г. Бычихина, КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара А. А. Чайкина, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза председателa Ш. А. Абдусаламова, КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара Г. Г. Самарске, республика юрта боахама министра Д. Г. Завгаева, «Чеченингушвино» объединене начальника Д. М. Хаматханова, Шалински района «Автуринский» совхоза директора Р. А. Ахмиева, Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза партбюро секретара Н. С. Зенцовас, Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза директора А. Д. Дзейгова.

Партийно - боахама республикански актива собране КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Кубана ялаташ леладерашка дахьийтача письмона жоп луш доккхагIа социалистически декхараш тIаийцар республика юртбоахама болхлой цIерагIа

Партийно - боахама актива собране дакъа лаьцараша чIоагIа дегаш айденна а болаш КПСС ЦК Генеральни секретарага новкъоста Л. И. Брежневга письмо дахьийтар.

Идеологически болх комплексно лелабе

БОАХАМЕИ КХЕТАМЕИ ГІУЛАКХАШ ЦХЬАНА ДУВЗ

КПСС XXV съездо иттлагІча пятилетке общественни производство дегІайоалаяра наькъаш къестадеча хана белгалдаьккхад «...вай экономически программа социалистически строях, советски сагах доахка Іаламате доккхий низаш дизза сомадаха могаргдолча шеррача партийно - организаторски, политически идейно - кхетамеи балхаца чІоагІъянза яргьяц» аьнца.

Дош цу тайпара оттадаро дІадех беррига идеологически болх тоабелга, из комплексно чакхбоахилга. Цунга хьежжа айлу зІамигача а йоккхача а коллективашка цхьана къахьегача наьха болх - найса вІаштІехьбаккха деккарийла болча кулгалхой бехктокхам.

Кулгалдеча кадраща болх беча хана оаха ларде лувц кулгалдеча боахамеи политически гІулакхаш вІашн дувзаш лелалара йола ленински принципаш. Из де тарлу кадраш партийность йолаш, гІулакх кІоарга довзаш, дисциплина йолаш, инициативеи творчески гІулакхаши доахкаш хилча.

Кулгалхошкара оаха хьадех дегІаахара хІанзарча экономически этапе парте политически никъ дика кхетабеш хулга. ТІаккха цунга гІолла щраш кулгалдеча предприяте балхах хьахулачох дог лаза ца Іеш коллектива морально - политически хьалаш хаддаза теркалде а цу гІулакхацара бехктоккам лакхбе а деккарийла ба кулгалхой.

Цудухьа къаьстта чІоагІа теркам тІаухийт оаха боахама кадрай идейно - теоретически кийчо лакхъяра. Уж дешаш дувц парте райкома бюрошка, пленумашка, семинарашка, совещанешка. Цо йиш хилийтай беррига кулгалхой партийни дешара юкъеоза а царех цхьабарашка пропагандиста деккараш кхоачашдайта а. Кхоачам ба 75 кулгалхоех, цар заместителех, керттерча специалистех 39 саг е 52 процент пропагандисташ болга белгалдаьккхача.

Тха районе кІезига бац кулгалдара вай ханара гІулакхаш доахкаш, щоай колективашта идейно-политически кхетам лура шерра дакъа лоацаш, шоаш денна чакхдоахача административни, экономически гІулакхех бухсоцача кхаьчача хьахургдар фуд дика довзаш бола кулгалхой. Царех ба Ю. А. Лутавинов — Старогрозненски бурувдеттача балхий управлене начальник, Л. Н. Перепечаев — «Электроприбор» завода директор, А. Г. Барминский — «Промнефтегеофизика» яхача Ерригсоюзни Іилма - тохкама института Кавказски отделене директор, З. И. Ахматханов — кинопроката республикански контора директор, кхыбараш.

Ховш да кулгалдара стиль массане цхьатарра хила йиш йоацилга, хІара кулгалхочох шийх йоаххача оамалехи производстверча хьалехи тийша хул из. Бакъда, вайна дика йовзаш я советски кулгалхочун белгтала йола принципиальни оамалаш: кулгалдеча коллективность хилар, шийга доагІача даькъе бехктоккам лакха лоаттабар, хаддаза нахаца бувзам болаш хилар, сонта-кура ца хилар.

Уж еррига белгалонаш йоахкачарех хет тхона «Электроприбор» завода директор Перепечаев Леонид Никанорович. Ялхайтта шу да цо из болх бу. Талант йола инженер, бІубенна вола экспериментатор хиина ца Іеш наха дика кхетам лури жагирхой наставники санна вовзаш ва из коллективе. Леонид Никаноровича даим йоакхо ю къахьегамхошта болх хьабара дика хьалаш вІаштІехьдахара, цар бытови-культурни хьашташ кхочушдарна.

Заводе хаддаза болх бу [illegible] вІаштІехьбаккха, къахьегамхой [illegible]. Цу юкъера 86 процент болхлой политически, экономически, профессиональни дешара юкъеоза. [illegible] ИйслагІча пятилетка шерашка заводерча бІаь совгІа сага квартираш еннай. Предприяте гІулакхдеча столови, культура ЦІа, шиъ берий комбинат, спортивни зал. Шоай салаІара база а хьаьй коллективо.

Цу дерригие йиш хилийтай дІаяхача пятилетке заводе къахьегама овсарле 59 процент лакхъе, балхара дІабувла нах гетара кІезигбе.

Кулгалдара балха сел йоккха стаж йолаш вац «Союзавтоматстром» объединене опытно-экспериментальни завода директор М. М. Торчинов. ХІаьта а лакха эрудиции принципиальности йолаш кулгалхо ше хилар хІанзле хьахьекхад цо. Карарча нахацара гІуллакхаш даим балха хьашташ лоралдара тІадерзадеь хул цун, кхетама болх бича хІама хургдоацача административни хьисапе низ тІабохийташ ва, шийгара даим дика хьоккхам гойт. Іилман ларда тІа къахьегам вІаштІехьбаккхара план оттаеча а из чакхйоаккхача тІахьожам лоаттабу цо. Цун инициативагІа заводе оттаьй ПТУ-106 яха телевизионни установка. Кулгалдеча эшар сиха чакхдаккхара чІоагІа аьттув боалийт цо. Заводе балха ханах дикагІа пайда эцийтар духьа чакхйоахача мероприятей график чІоагІъяьй.

Нов. Торчинова йовгІаш йола терко ю производства хьалаш, эстетика тоаяра, завода чухье, ков эргадоаккхаш тоадара. Цудухьа дог ца эккхаш болх хьабу цар коллективерча наха. ХІаьта цох тийша ма-дий балха толамаш а. Ах шера продукци йоххара план 106 процент кхоачашъяьй предприяте.

ХІанзарча хано дІадеххача тайпара вІаштІехьбоаккхаш ва ший болх «Промнефтегеофизика» КОВНИИ, директора заместитель Шнурман Гений Александрович. Ший балха керттердар лерхІ цо производство Іилманца юввзилга. Цу гІулакхa тІаерзаяь, цо кулгал а деш, пхе шера, шера, хІара кварталла лаьрхІа планаш оттаяьй укхаза. Грозненски мехкдаьтта институтерча квалификаци лакхъеча факультете лекцеш ешаш ва из, хІаьта социальни политически дешаех докладаш, лекцеш еш цо района тайп-тайпарча коллективашка а.

Вай хана кІезига лоархІам болаш хІама дац кулгалду болхлой кердачун тІаккхувш а гаьнара перспектива гуш а къахьегаш хилар. Практико хьагойт цу тайпара гІулакхаш доахкаш болхлой хулга Іалашдеш доацача консерватизм котьювлаши инициатива йовщи хилар. Дукха ха йоацаш парте райкома бюро ше коллектива кулгалдара хьакъехьа отчет луш вар цхьан школа директор. Цу школера бераш дешарах кхеташ хиларга диллача цкъарчоа сагото е эзаш хетацар гІулакх. Бакъда, цар болх кІоаргагІа тахкача гучадаьлар хьехархой коллективо творчески къахьегаргдола хьалаш укхаза хьа ца даьлга. Кабинетни системагІа дешара процесс вІаштІехьъяккхара оарцагІбоалаш бац школа кулгалхой. Бюро хьадийхар школа директорагара эгара хьалха из ше хьалха латта педагогически опыт йоарлжаяра йоакхо еш, коллектива кулгалдара методаш эргаяха тоаеш хулга.

Бехктоккамий дисциплиней айхха шоайла юввзасина категореш я. Цу деша лоархІам ца беча моттигашка боахама, организаторски, кхетама гІулакхаш цхьана дувзаш леладе вІаштехьдалац, хІаьта кулгалхо бухсоцшана кхаьчача воча хьале отт. Ииштта, «Севкавнефтегазстрой» объединене СУ-7 начальник В. Т. Гетманцева ший бехктоккам мелбар бахьан долаш цаччахьалкхей дисциплина телхае, аморальни гІулакхаш гойта ваьлар. Из бахьан [illegible]

Общественни производстве эффективность [illegible]

хьогІ аьнна хьалхе уІла ца еш, социалистически предприимчивость йоацаш, болх лерттІа вІаштІехьбаккха безача метте план кІезигъяра доаца бахьанаш хьалъуввттаде гІерташ бола кулгалхой. Цу тайпарчар шоай производстсера деррига кховчамбоацараш «ца йоагІаш лакха оттаьча плана» дІагІадехк, щоашта тІалаттача бехктоккамах кІалхарбувла гІерт. Цу тайпара гІалат бувл «Трансмаш» завода кулгалхой (директор нов. В. С. Багиров). Цига дукха хувцалу болхлой, царна къахьегара эша хьалаш хьадац, коллективе лерттІа кхетама болх боаржабац.

Плани декхараши кхоачашделга Іалащдераш эгтара хьалха балха участкашка къахьегараш ба. ХІаьта цига къахьегача болхлошта эгара гаргагІа латтараш производства мастераш ба. Дуккхача даькъе царех тийша да мугІарерча болхлой къахьегамен общественнии хьинар лакха хилар. ХІанзара мастер лакха профессиональни говзал хиларал совгІа технически экономически знанеш йолаш, нахаца кхетама болх бе ховш, царца дика товш хила веза.

Цу тайпарча кулгалхоех лоархІ оаха «Электроприбор» завода № 1 йолча цеха начальник Максимов Владимир Власович. Массехк шу хьалха эгара халагІчарех лоархІаш хиина из цех, хІанз толашагІйолчарна юкъе хилар цун цІераца дувзаденна да. Цо нийса вІаши дувз организаторски гІулакхаш кхетама балхаца. Заочно институте деша, пропагандиста деккараш кхоачащде, болхлошта хьалхашка каст-каста докладаш е, царца беседаш чакхъяха кхоаву из. Завода цехашта юкъе эгара хьалхарчарца шоай коллектив «ХІара балха денна — дикала Знак» яхача девизагІа яхь лелаелга вІаштІехьдаьккхар Владимир Власовича. Цудухьа ший производственни декхарех дика лоархІаю цар коллектив. Соахкарча ах шераца нийсъяча 1,7 процент тІакхийттай къахьегама овсарле.

ХьаІомаде дукха дика хІамаш да Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» НГДУ лаьттан кІалхея капитальнии ремонт еча цеха мастера Солнышкин Дмитрий Семеновича балха тІа. «Грознефть» объединене бригадашта юкъе 300-гІа йола миллион тонн мехкдаьтта даккхара яьржача яхье хьалхара моттиг якха карагІдаьлар царна. Цу тайпара нахаца болх бе ховш бола мастераш цар управлене кІезига бац. Партийни комитето царна цІаккха дицдалийтац шоаш производства вІаштІехьйоахараш хинна ца Іеш наха кхетам лураш хила безилга. Укхаза вІашагІъеллай мастерий совет. Шоай бюро заседанешка, коммунистий собранешка каст-каста мастерий отчеташка ладувгІ укхаза. ХІанз управленерча мастерех 20 саг пропагандиста, 42 политинформатора, 12 агитатора деккараш кхоачашдеш ва.

Къаьстта чІоагІа теркам тІаухийт парте райкомо хІара къахьегамхочун, хІара кулгалдеча болхлочун социалистически яхь лелаяра гІулакхацара бехктоккам айбара. Цудухьа районa а хІара коллектив а масштабагІа чакхйоаккхаш йола моллагІа мероприяти болхлой къахьегамен общественнии хьинар айдара, хІара производственни участке дика нравственни атмосфера хьаяра тІаерзаяь хулийт. Цу дерригех, шеко йоацаш, доккха беркат хьахул.

ИттлагІча пятилетка хьалхарча шера ялх бетта план тІехкхоачашъяьй района къахьегамхоша, планал совгІа 166,3 эзар сома маьхиа продукци а йоккхаш.

[illegible]

Н. МУХОРТОВА,
КПСС Старопромысловски районна секретарь.

Челябински область. Магнитогорск, Кузнецк, Нижнетагильски металлургически комбинаташ болат доалаедараша Магнитка хьалкхара болат доалаедара шу чу даьнна № 35 йолча шин ваннах латтарча пешкаш. Металлурге йоккхагІйолча кхаъ комбинатерча шоайла лелаеча коллективаша шу доладелча денз планал тІехьа эзараш тоннаш болат, чоп, прокат еннай мехка.

СУРТА ТІА: доттагІала хеталь пленка еи дакъа лаьца болат доалаедараш (аьрдехьа аьттехьа) Магнитогорскера А. С. Авраменко Н. В. Игитин, Новокузнецкера Г. П. Слесаренко, Нижни Тагилера М. И. Мокшин, Магнитогорскера М. Г. Ильин.

Б. КЛИППИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

Кердача общественни отношенешца вай мехка хьа а хул вахара юкъе а долх керда халкъа цІейш. вахаре чІоагІ а яле дІаотт керда советски обрядаш.

Гудермесски района культпросветучрежденешка белгтала болх баьб керда советски цІейши обрядаши вахара юкъекхахьара. Февраль бетта культура учрежденей болхлоща чакхъяьккхар «Керда советски обрядаши цІейши вахара юкъекхахьар» яха семинар.

Исти - Су яхача юрта традици а хинна дІаэттад юрта цІей. Укх шера кхоалгІа дездергда цига бахача наха шоай юрта цІей. Массаза а хоза чакхдоал из. Гордe хиннад Ватутина, Х. Нурадилова, Лавицке цІерагІарча улицай цІейш. ХІара бетта районни культура ЦІено ЗАГС-е регистраци яь керда дезал хьахи-

Кердадар — вахаре

лар, бер дар торжественно дезду. Дика чакхьяьлар Энгель - Юртарча, Суворов - Юртарча, Азамат - Юртарча, Кошкельдерча, Брагунерча, Исти-Сурча, юрташкарча культура Ценошка «Деша, доккхал де — со Советски Союза гражданин ва» яха сайренаш.

Советски Эскаре гІулакх де болхараш накъабахари вайнаьха керда дезал хьахиларн торжественно дездаьд Белоречье, Исти-Су, Новогрозный, Суворов - Юртарча культура ЦІеношка, Гудермесерча районни культура ЦІагІа хилар «БІухой письмош», «Эрсий посиделкаш» яха сайренаш. Укх шера эскаре болхараштa хеталь кагирхой сайре хилар. Гудермесски В. И. Ленина цІерагІарча машиннаькъахой клубе.

Социалистически яхье хьалхалаттараш хестабеш цІейш дездир Кошкельде, Исти-Су, Брагуне, Белоречье юрташка.

Юртарча культура ЦІеноша советски обрядаши цІейши вахаре кхухьаш даьчох дувцаш районни культура ЦІагІа кийчдаьд стенди альбоми. Кердача советски обрядашта хеталь выставкаш кийчъяй Энгель-Юрт, Новогрозный, Кошкельды, Брагуны юрташкарча библиотекаша.

Медицински инструментий заводе профессей цІейш чакхдаьлар. Цу дийнахьа заводе «ДикагІвола токарь, слесарь шлифовальщик» яха цІераш яхара яхьаш хул.

Советски обрядаши цІейши вахара юкъекхахьара йолча комиссе заседане чІоагІийр культура отдела, районнии юртарчен культура ЦІеной балха планаш. Иштта чІоагІийр цига керда паспорташ дІадалар, Советски Эскаре гІулакх де накъавакхар, керда дезал хьахилар торжественно дездара йола районни методически кабинето оттаяь сценареш а.

Гудермесски района культура учрежденешка чакхдоаха керда советски цІейши обрядаши вай халкъа революционни, тІемен къахьегамен традицешца юввзенна я. Уж ийша я сага вахарца, къахьегамца, цар хьахулийт коллективa толамаш, къахьегампара безам совбоаккх, къахьегамхой хестабу, дог айду, керда толамаш даха тІахьех.

С. БОЛДЫРКОВА,
Гудермесски горисполкома культура отдела инспектор.

ДЕПУТАТЕХ ДОЛА ДУВЦАРАШ

МАССАНАХЬА КХОАЧАШ

Грозненски профилакторе керттера лор Л. Г. Лысенко кабинете чуъьлар цхьа воккха къаьнг. Цамогаш хинна ена хилар из. Бакъда, цун къа тІа гуш дар цхьа бала болаш из хилар.

— Лариса Григорьевна, — хьо тха депутат ма-йий, доккха халахетар латт сонеи са мар-нанеи юкъе. Из дІадаккха хьожаялара хьо, — дийхар цо.

Шийгара сагото ювца еначо дІадийцар зІамига шин бер а долаш, мар тІера а ваьнна, ше хала йисар, ше цІагІара аракха гІерташ маьр-нанас хаддаза халахетараш доахкаш хилар.

Кхалсагага долла хІама хьа а дувцийта.

— Хьожаргья со, сагот маде, — аьнна цун са а тедаь, дІаяхийтар из Л. Г. Лысенкос. Цул тІехьагІа къамаьл дир цун маьр-наьнаца. Дукха дийцар цунца. Юххера а дош даьккхар цунгара кхы цІагІа халахетараш доахаргдоацаш.

Юкъе гІар ца хулаш бах из дезал хІанз. Шийн депутата баркал яхаш я кьона кхалсаг.

Ший хархархошта юкъе къаьстта боккха теркам тІабохийт Л. Г. Лысенкос Сийлахь-боккхача Дай-мехка инвалидашта, лорий а социальни Іалашон отдела а оагІогахьара царна гІулакх мишта ду хьож. Министраца дийца а дийца, аптекашка царна эшача молхий фонд лоаттаергйолаш гІулакх вІаштІехьдаьккхад. Иштта йоакхо ю цо цар фусамий хьалаш тоадара а.

Грозне, Фасадни улицагІа, № 3 йолча цІагІа ваха Сийлахь-боккхача Дай-мехка инвалид Черкасов Леонид Никифорович вера Лысенко йолча, гІишлош еча управлене жилищно - коммунальни конторас квартирана ремонт елга тІехьатетташ сагот даьд ший аьнна. Цига оарцагІъяьннача Ларисa Григорьевнас контора а управлене а кулгалхошца дийца а дийца, вІаштІехьдаьккхад цун квартирана ремонт елга. Баркал яхаш письмо кхаьчад хІанз Л. Г. Лысенкога Л. Н. Черкасовгара. Дика ремонт яьй яхаш язду цо.

Социальни Іалашон районни отделага гІолла мах а боацаш дукха молхаш яхийтай цо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема инвалидашта, наггахьа мара ца нийслуш йола молхаш Іалашъяьй царна. Дукха да иштт а къаьст-къаьстача наха депутато деш дола гІулакхаш. ХІаьта мишта кхоачашду цо харжархой наказаш?

Трестовская яхач улица тІа асфальт а биллийта, из шер а яйта, аьнна наказ дир Л. Г. Лысенкога цун харжархоша. Из атта хІама дацар. Дукха къахьега а рузкъа дІадахийта а дезаш гІулакх дар. Из дош оттадир цо шоай Заводской районни Совета исполкома заседане. Из улица иштта тоаелга дІатІаэца тиганзар райисполкоме, низ кхоачаргбац аьлар. Бакъда, ше дІадоладаь гІулакх юкъагІа дитанзар депутато. Цу улица гонахьа йолча предприятей кулгалхошца дийцар цо из гІулакх. Дуккха къахьийтачул тІехьагІа вІаштІехьдаьлар из тоаелга, ше яхачоа хьатІабоалабир цу предприятей кулгалхой.

Сунженски района Ассиноски станицерча Іама юххе, гаьнашта кІал, хозача моттиге улл Грозненча мехкдаьттахой берашa ахкана салоІаш йола лагерь. Цига бахе хул №№ 31, 52, 58 йолча юкъерча школай дешархой. ХІара шера хІана дац аьнна - кхоачамбоацараш цига нийслуш, уж дІадаха а оарцагІъялар дийхар Л. Г. Лысенкогара берий даьшананоша — харжархоша.

Республика больницан Сунженски районни больницай керттера лораш шийца а болаш яха хьежар из цу лагере. Бераштa даа хІама кийчдеш йола моттиг санитарни хьакъехьа а вешта а вІаштІехьъяцар. Из дош айдир цо цигарча XX партсъезда цІерагІча колхоза правленена хьалхашка. ХІанз тоаяьй лагере кхача кийчбеш йола блок.

Фасадни улицагІа автобус сецача догІа е лоа делхача хана бошабу цига хьежаш латта нах. Цу остановке кхоалле яйтилга дийхар цунгара ший харжархоша. Из а вІаштІехьдаьккхад Л. Г. Лысенкос.

СМУ-5, СМУ-6, СМУ-9 йолча гІишлошъерашта кулгаш дила дІайха хий дацар, кхерамза техника телхаеш балхаш дайтар болхлошка. Цох хоам бир Л. Г. Лысенкога. Хьежар из цига фуд. Гучадаьлар шийга баь хоам бакъхилар. Цу гІишлош еча организацей кулгалхошка дІэхайтар санитарни хьакъехьа болхлошка иштта болх байта шоашта могийтаргдоацилга, из бахьан долаш шоашта боагГІаш бола бехк бергболга.

Иштта хІама дир цо: «Чечингстройтранс» АТХ дола уж тайпа кхоачамбоацараш дІададахийтара а.

Грозненски профилакторе дарбa ду СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химзавода, Производственно-товарни конторa, В. И. Ленина, Н. Анисимова, А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводий, «Грознефтехимстрой» треста болхлошта. Дарбане болча хоттаца унахошта гІулакх дара эша помещени яц цига. Из бахьан долаш ма-доагГІара дарба дулац унахошта.

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене а цун предприятей а кулгалхошта хьалхашка дукхаза из дош оттадаьд Л. Г. Лысенкос. Ше яхар цар дІатІаэццалга дийцар цо из. ХІанз шин этажах латта йоккха грязелечебница е проект оттаьй.

— Де лаьрхІа хІама чакх ца далийтара функагІа а дуьхал даларах дог диллац аз, дань даллалца сатем а хилац,— йоах Лариса Григорьевнас.

Иштта я цу депутата оамал. Из цхьа моллагІа йола депутат яц. Шозза вІаштта хержай из Заводской районе бахача наха шоай депутаталла. Дика хоз царна шийх бенна шоай тешам цо боабергбоацилга.

ХІаьта Грозненски профилакторе керттерча лора балха ялеха, Сунженски района санэпидстанце керттера лор йолаш цо даьккхача итт шера хаддаза районни Совета депутат йолаш а хиннай Л. Г. Лысенко. Бахача наха чІоагІа сий деш, дика лоархІаш чакхъяьннай из цига, хІана аьлча нахах дог лазаш, нах бевзаш, гІулакхаца из йоландаь.

Сунженски районе из болх беш йолча хана цкъа бийсана цхьа саг вера Лариса Григорьевна йолча, Бумата цхьан кхайкорагІа дамогаш волча сага багах цІий хьийдад, из халача хьал тІа ва аьнна, из цунга хьажа яр дехаш. ХІаьта декретни отпускагІа яр из. Цун юхь ца йоагаеш мотоциклаца цига яхар Лариса унахочов дарба дара.

— Со хІаьта тІаккхаьча хиназцаре дІавала мегар из, — яхаш дувц цо.

Бакъда массанеца а хилац из иштта къахетаме. Масала, профилакторе унахошта даа хІама кийчдеш йола цхьа кхалсаг кулга цІена яц аьнна хоам бир цунга. Из гІора ца доалийташ ше техкар цо. Гучадаьлар из бакъхилар. Собрани а яь, цига йийцар повар, юхьІаьржъоттайир, цІенхаштара виговар йир цунна, дІахайтар дІахо йодача хана цу хьакъехьа кхы зІамига хІама гучадоале, воча оагІорахьа из балхара дІайоаккхаргхилар.

— Дуккхача нахага дІакхача беза кхача лечкъабечох къахета дагІацар, цо шоашта доагІа даар хедадеча наххах къахета доагІа, — аьлар Лариса Григорьевнас.

Цхьаволa саг хул юххьанце а шийн вахара никъ хоржаш. Иштта хиннаяц Л. Г. Лысенкох лор. Тбилисски политехнически институт кхоалгІа курсе дешаш хилча кулгій а ха голашта полиартрит яха лазар хилар цунна. Маьженаш дІа ца хоалуш лазар уэттар голашка. Дукха хьаьш кийтар цо Лариса Григорьевнайга. Цу институтера дІа а яьнна, Бакински медицински институте деша яхар из.

— Вай советски общество цхьаккха а болх мичаб халкъе накъабаргбоацаш. Вай массане а къахьег юкъара ираз хилийтара, сага духьа цунна долча беркатa. ХІаьта а медицине се наха дукхагІа накъаяргья аьнна хийтар сона. Иштта лехар аз сай яхара никъ, — яхаш дувц цо.

ГІалат а яьннаяц Л. Г. Лысенкос чІоагІа йоакхо ю болхлой унахцІено лораяра, чІоагІъяра. Къулбехьара Грозне ІотІаоттача улл цо кулгалдеш йола профилакторий. Хьуна йистте я из. Аптеке санна цІеней цхьалхей я зданешка а кова. Дукха зизаш да, хоза гаьнаш я цун территоре тІа.

— Лаьтта во дар укхаза, — йоах Лариса Григорьевнас — Арахьара дика лаьтта тІа а кхухьаш, цу тІа хьалххеяьй оаха гаьнаш а зизаш а.

ДІа мел хьежача, ког мел баьккхача холуш я, дас санна, цо унахой еш йола йоакхо.

— Болхлой унахцІено вай советски общества эгтара а дезагІа дола рузкъа да. Из чІоагІа а боча а лораде деза, — аьлар Л. Г. Лысенкос.

Заводской райисполкомаша секретара Соколов Петр Петровича эгара хьалха яьккхар дикагІбола депутаташ бувцаш цун цІи. Из унахцІено лораяра комиссе член, депутатски совета председатель я. Цо дукха дешаш кийчду исполкома заседанешка, райсовета сессешка дувцара.

Иштта производственни а общественни а дукха болх беча цун цІагІа хьажа вІалла ха а хург йий хьогІ, аьнна, хеталургда. Цу гІулакха а ха корайоагІа Лариса Григорьевнайна. Советски общества хила ма-боагГІара бола нах хургболаш хьалххебаьб цо ший дезал. Йоккхагіа йола йоІ Валя Волгоградски институт а яьккха, Курагански областе, Шадринске болх беш я, хІаьта шоллагІйола Люда химико-технологически техникум а яьккха, Хабаровске балха я. ЗІамагІа йола Ира 7-ча кассе дешаьгІа. Иштта дика цІенана а я из.

Лариса Григорьевнайна дукха еза искусство, къаьстта театр, музыка. Театре, эстраде яхе хул.

Парте XXV съездо медицински болхлошта хьалхашка оттадаь бехктоккаме деккараш кхоачашдара ший низ а ха а кхояц цо. Цу хьакъехьа боккха кхетама болх бу коллективе.

Иштта ба депутата, коммуниста Лысенко Лариса Григорьевнай вахара никъ.

О. ГАДАБОРШЕВ.

СУРТА ТІА: Л. Г. Лысенко (аьттехьа агІор) лораща Т. В. Дацковаценi (аьрдехьа латтар) С. М. Селиверстоваца аргІанара политинформаци кийчъеш я.

Нохч-ГІалІгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиуме

ЮРТА БАХАЧА НАЬХА ВАХАРА ХЬАЛАШ ТОАДЕ

ТІехьарча хана юрта бахача наха бытовой гІулакхаш деча цхьадола толамаш даьхад. ИйслагІча пятилетке юрташка бытови гІулакхаш ду ворхІ комбинат. 37 цІа, 10 комплексни приемни пункт болх бе йоласийнай, вІашагІъеллай дІаса лела керда 32 бригада. Юрта бахача наха бытовой гІулакхаш дара объем ийслагІча пятилетке шозза дукхагІа хиннай (еррига республика хьайнцача 54,2 процент дегІаенай). 1975 шера юрта бахача наха бытовой гІулакхаш дара план 106 процент кхоачашъяьй. 1976 шера хьалхарча ах шера — 104 процент. Деш дола гІулакхаш дикагІа де даьннад, гІулакх дара керда тайпаши формаши дегІаьхкай.

КПСС XXV съезда решенеша ма-яххара республике бахача наха бытовой гІулакхаш делга дІахо тоадара дешага а хьежа, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдир, къахьегамхой депутатий дукхача Советаша, цар исполнительни комитеташа, массазарча комиссеша дукхагІа терко ю бытовой гІулакхаш дара дешашта, уж дукхагІа дувца яьннай шоай заседанешкеи сессешкеи.

Бакъда республика бахача наха бытовой гІулакхаш деча министерствас, юрта боахама министерствас, кхыча юртбоахама ведомствашa де мел дезар даьдац юрта бахача наха бытовой гІулакхаш деча цІенхаштта кхоачамбоацараш дІадахера, цу гІулакха йоагІаш йола инициатива а гойтац, тІагІертта уж дешаш къеста а дац.

Юрташка кІезига шерлу мастерскейи приемни пунктайи сеть. Республикерча нах бахача 443 пунктех бІаь пунктеи мара яц быта служба пункташ. Кога гІирс тоабу мастерскеш, парикмахерскеш, культурно-бытовойи боахамен гІулакхашта эша хІамаш проката тела пункташ тоъам болаш яц. Бытовой предприятеша даиза даргдоаца дукха гІулакхаш ца деш да. 1975 шера гІулакхаш дара план кхоачашъяьяц Назрански Надтеречни райбыткомбинаташа, «Чечингхимчистка» объединене. Деш долча гІулакхий дукха тайпаш предприятешта зе деш да. Юрта бахача наха гІулакх дечара культура лоха я, уж дика дац. ХІанз а дІадаккханза да заказаш ший хаьнахьа кхоачаш ца делга, квитанцеш доацаш заказаш хьайиделга, хІаьта из бахьан долаш леткъа а боагІаш нах леткъ.

Быта служба цхьайолча предприятешка тоъам болаш балха юкъе йоаляц керда техника, дикагІйола технологи, кулг-кара ду балхаш дукха да, балха ха дукха йоаю.

ЦІенхаштта кхоачамбоацараш да юртарча къахьегамхошта кхашкеи фермашкеи гІулакх деча. Дуккхача колхозий правленей председателаша, совхозий директораша бытовой гІулакхаш ду цІеноши комплексни приемни пункташи хьаеллара гІирсаш хьалдара а помещенеш къоастаяра а задлaнеш во кхоачашъю.

Юрта бахача наха бытовой гІулакхаш делга вІаштІехьдоахача кхоачамбоацараш дукхагІча даькъе дешха йиш йолаш да. Нохч-ГІалгІай АССР бытовой гІулакхаш деча министерства ший карарча предприятей балха тІахьожам мела лоаттабеш хилар, кадрашца уж Іалашъяра доагІаш дола новкъостал ца дар, быта служба предприятей кулгалхошкара балха дикалех, бахача наха лакха культура йолаш гІулакх дарах боагГІача тайпара бехктоккам хьа ца бехар.

Къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий Советий исполкомаш быта предприятеша болх мишта бу дика хьажац, быта службана гІирсаш хьалдареи помещенеш къоастаяреи здаеш боахама кулгалхоша кхоачашъелга дехха доагГІача тайпара хьадехац, новкъостал дац кадраш лахарап царна хила деза бахара хьалаш хилийтаран.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо Нохч-ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гІулакхаш ду министерство, юрта боахама министерство, къахьегамхой депутатий районни, городской, юртийи поселкови Советий исполкомаш декхарийла яьй белгалдаь кхоачамбоацараш дІадаха, КПСС XXV съезда решенеша, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча Отчетни доклада положенешеи выводашеи ма-яххара, къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий (аульни, станични), поселкови Советех долча Нохч - ГІалгІай АССР законаша дІа ма-деха де дезар де, юрта бахача наха бытовой гІулакхаш делга тоадара, бытовой гІулакхаш деча хІара предприяте деш долча гІулакхий деррига тайпаш дара планаши тІаийца социалистически декхараши хаьдда кхоачашделга Іалашде.

Из кхоачашдара:

— ХІара районе быта служба дегІайоалаяра хаьдда планаш оттае, уж планаш кхоачашъеча хІара колхоза, совхоза лоацаргдола дакъа белгалде. Быта служба предприятей балха эффективность уж тІера ца доалаш, планагІа технически эргаяхара, зІамига предприятеш вІашагІохара, производственни мошностех дикагІа пайда эцара, предприятейи приемни пунктай балха ха дикагІа оттаяра, къахьегам Іилма ларда тІа вІаштІехьбаккхара, балхах луча алапе дикагІйола система юкъейоалаяра чотах лакхъе;

— быта служба предприятей финансово - экономически деррига хьокхамаш кхоачашделга Іалашде. Гражданашта гІулакх дара культура лакхъе, шоатта а кІиран а дийнахьа, заказчикашта аьттув болча сахьаташка заказаш хьийделга, дІателалга вІаштІехьдаккхара чотах ма-могга аьттув балийта заказчикий. ГІулакх дара прогрессивни формаш шерагІа юкъе кхувла, балхаш сихагІа а дикагІа а де, бытовой гІулакхаш дара реклама дикагІа е, цІагІа, кхашка фермашка деш дола гІулакхаш дукхагІа де;

— деш дола бытовой гІулакхаш дукхагІа хилийта, бытовой техникана, радиотелеаппаратурана, кога гІирса, барзкъашта, чоалхнеча бытовой техникана, пазата барзкъашта ремонт елга, барзкъашта химчистка елгеи басар делгеи, цІеноi ремонт елга, культурно-бытовойи боахамен хІамаш проката телилга тІа-тІа дукхагІа кхоачашде;

— бытовой гІулакхаш деча районни комбинатий материально-технически база чІоагІъе, специализированни объединенешцеи предприятешцеи цар коопераци елга Іалашде.

Юрта боахама министерства, «Консервплодоовощ», «Чечено-ингушвино», производственно-совхозни объединенеша, «Плодопром» «Пищепром», тресташа, колхозий правленеша, совхозий кулгалхоша иттлагІча пятилетке Іалашде деза бытовой гІулакхаш ду цІенош, комплексни приемни пункташ яхкара колхозийи совхозийи ерригача центральни усадьбашка, нах бахача йоккхийча пункташка цІенош хьалделгеи хьакъостаделгеи.

Республика бытовой гІулакхаш деча министерствана тІадиллад:

— цар планови заданешка хьежжа ший карара предприятеш материально - технически Іалашъелга;

— ший карарча предприятешта быта служба ерригача профилай кадраш лахараи цар балха говзал айяраи новкъостал де;

— къаьстта теркам тІабахийта бытовой объекташ хьалъяра, проектно - сметни документаца, финансированеца, гІирсаш деза материалашца уж ший ханнахьа Іалашъелга.

Къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий, поселкови Советий исполкомаш декхарийла я бахача наха гІулакх деча предприятешта кулгал дикагІа де, бахача наха гІулакхаш дара планаш чІогГІъе а хІара юрта Совета дІакхачийта а, уж кхоачашъяра тІахьожам чІоагІагІа лоаттабе, цу гІулакха юкъе массазара комиссеш, Советий депутаташ, шерра общественность оза, быта служба предприятешта уж квалифицированни кадрашца Іалашъяра, быта служба професси Іомаяра кагирхой къаьстта нохчийи гІалгІайи тьахаржа, бытовой гІулакхаш деча болхлошта къахьега а культурни салаІа а хьалаш хьакхоллара новкъостал де. Уж дешаш къахьегамхой депутатий Советий сессешкеи исполкомашкеи каст-каст дувца уэттаде.

ШЕКАРА СВЕКЛАШ—БЕРКАТЕ КУЛЬТУРА

Парте решенешка, КПСС ЦК декабрьски (1975 ш.) Пленуме Л. И. Брежнева даьча къамаьла тӀа белгалдоаккх, ялат дукхагӀа дахаран цун дикал лакхъяран нийсса шекара свеклаш дукхагӀа яхар а ерригача партена, дерригача советски халкъа эггара хьалхарча вртӀан проблема хилар. Из къоастаяра тӀагӀертта къахьега дезаргда республикерча свеклаш лелаерий.

Иттлаг1ча пятилетка хьалхарча шера вай паччахьалкхенна дӀадала деза 180 эзар тонн мерза овлаш.

КПСС XXV съезда сийна лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а баха, вай свеклаш лелаераша дӀанхача шерий итогий анализ йир, кхы тӀа а кхоачамаш гучадаьхар шекара свеклай хьувкъам лакхбара а уж дукхагӀа кхеяра а, доккхагӀдола социалистически декхараш тӀаийцар — паччахьалкхенга 190 эзар тонн свеклаш йохка.

Шекара свеклай хьувкъам лакхлулга лаьттан - климатически хьалах а кхы а чӀоагӀагӀа свеклаш лелаерий говзалах, царна шоай гӀулакх леладе харах а тийша да. Йокъал йолаш денача 1975 шера шоай декхараш дизза кхоачашдир цхьадолча вай боахамий кулгалхошей специалисташей. Цу боахамех я, масала, шекара свеклай хӀара гектара тӀара 300 центнер мерза овлаш даьха Гудермесски районера «Терек» яха совхоз, 1975 шера свеклаш лелаерий Ерригсоюзни социалистически яхьа итогаш йича котъяьнна а СССР юрта боахама Министерствай юрта боахамей заготовкайи болхлой профсоюза ЦК-ви карара кара тела ШӀе байракх енна а Урус-Мартановски районера Мичурина цӀерагӀа совхоз. Паччахьалкхенга шекара свеклаш йохкара план 150 процент кхоачашъяьй Урус - Мартановски районерча «Горец» яхача совхозо, дика хьувкъаьй уж республикерча цхьадолча кхыча боахамаша а.

Цхьабакъда, кьалха гаттача боахамашца цхьана вай да тӀаийца социалистически декхараш кхоачаш ца дарал совгӀа, паччахьалкхен дукха декхар тӀадиса а боахамаш.

Шекара свеклай хьувкъам эггара дохагӀа хиннаб 1975 шера Шалински районерча Куйбышева цӀерагӀчен XX партсъезда цӀерагӀчен колхозашка, «Автуринский», «Джалка» яхача совхозашка. Назрановски района «Назрановский», «40 лет Октября» яхача совхозашка, цхьадолча кхыча боахамашка. Дерригаш а лаьрхӀача свеклаш ювш болча 27 боахамах 18 боахамо мара кхоачашъяьяц соахка паччахьалкхенна шекара свеклаш дӀаялара халкъбоахама план.

Шоай гӀулакх цӀенхаштта леладеш, свеклаш лелаерий моральнии материальнии безам совбаккха ховш кулгалхойи специалисташи болаш долча боахамаша шекара свеклаш планан совгӀа кхе а яь дӀаеннай паччахьалкхенна, хӀаьта специалисташ хаоттамах тийша баьгӀача, дӀайийнача шекара свеклашта Ӏувал дара болх тесса бита хиннача боахамаша паччахьалкхен план кхоачаш ца ярал совгӀа, республика а тӀехьашка яьккхай. Соахка цхьадолча боахамий специалисташа лаьттан терко ца яр бахьан долаш шекара свеклаш йовш моттигаш нийсъелар.

Гурахьа геттара воча хьал тӀа яр свеклаш «Автуринский» совхоза 6-ча участке — 30 гектар, «Горец» яхача совхоза 2-ча участке — 50 гектар, «Назрановский» совхоза Плиевски отделене — 20 гектар, цхьадолча кхыча боахамашка.

Шекара свеклай хьувкъам лоха кхера чӀоагӀа аьттув баьккхаб республикерча дукхача боахамашка уж чуэцача хана эшшача боараме листа ца хиларо. 9-ча пятилетке хӀара гектара тӀа 90—95 эзар овла хила безача метте 63—72 эзар мара хиннабац.

Свеклаш дӀаювча дерригача боахамий кулгалхошей специалисташен дӀадахача шерий итогий анализ яьй, дувлийта гӀалаташ теркаллаьд, хӀаьта хӀанз цу боахамий свеклаш лелаераша шоай дерригаш нийзаш тӀадакийтад тӀаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдара.

ЛаьрхӀача боараме продукци яккхар духьа соахка гурахьа дика лард еллай. Оахача лаьттай хӀара гектара тӀа 12 центнер минеральни удобренеш тайсай. Шийи ханнахьеи дикеи аьхай эзьб. Лакхача агротехнически боараме 9260 гектара тӀа дӀайийнай шекара свеклаш планагӀа 9200 гектара е лаьрхӀа хиннача метте. Эшшача боараме техника а юртбоахама машинаш а енна 16 механизированни звено вӀашагӀъеллай. Хий дехка лаьтташ дукхагӀа чулаьцад шекара свеклаш дӀаера.

Дукхача боахамаша 6—8 дийнахьа, вешта аьлча эггара дикагӀа йолча ханашка нийлхъяьй шекара свеклаш, овсар даьд царна. Шекара свеклаш дӀайийнача дерригача лаьтта мугӀараштa юкъе еш йола обработка шозза яьй минеральни удобренеш а тоссаш, хий дехкача лаьтташка дӀайийнача свеклашта шозза вегетационни хий диллад, хӀаьта цхьадолча боахамашка хӀанз кхозлагӀа дуллаш латт. Республика бӀарчча хьаийцача шекара свеклаш дикача хьал тӀа я. хӀара гектара тӀа юкъера лаьрхӀача 92 эзар овла багӀа, цхьабахъда шекара свеклаш къаьстта дика хиннай Назрановски районерча «40 лет Октября» яхача совхозе, Ачхой-Мартановски районерча «Самашкинский» совхозе, Шалински района Ленина цӀерагӀча колхозе, Урус - Мартановски районерча «Горец» яхачеи Мичурина цӀерагӀчеи совхозашка, дукхача кхыча боахамашка.

ХӀанз вай республикерча свеклаш лелаерашта хьалхашка латта керттера декхар да шекара свеклаш чуэцар. Шекара свеклаш дукхагӀеи дикагӀеи хургйола гӀулакх — эггара дикагӀча ханашка уж чуэцар. Дукха йоаю уж вай цхьадолча боахамаша ханал хьалха е ха тинначул тӀехьагӀа чуэцар бахьан долаш. Вай республике юкъ-юкъера свеклаш чуэца йолалу 1—2 сентябрера денз 10—15 сентябре кхаччалца. Цу юкъа шекара заводо хадданза болх бара мел эш шекара свеклаш Ӏоае еза. Свеклаш дӀачуийеча пункте автотранспорта йоккхий очередаш ца хилийтари завода болх юкъагӀа ца бахари духьа уж чуэцара оттаяь графикаш цхьанна а тайпара ца толхаеш чуэца еза уж. Цхьаккха дича а 2—3 денал тӀех ха яккхийта мегаргьяц хьааьхка яьннача свеклашка кхай тӀа ядаш, хӀана аьлча цар кхы цул тӀех ха яьккхача дикал эшалу цар, дозал дов, шекара заводо цу тайпара свеклаш кондиционни ца лоархӀаш дӀаэц. цунга хьежжа мах а кӀезигагӀа лу царех, хӀаьта из бахьан долаш боахама доккха материальни зе хул.

Вай республике кхоачам болаш я свеклаш чуэца техника, укх шера кхы а яьххай свеклаш йоахеи лордаш гулъюи керда машинаш.

Вай массане а декхар — свеклаш чуэцара балхашта магогга дукхагӀа механизаци яр, свеклаш чуэцача машинашеи транспортни машинашеи шин сменагӀа болх бергболаш царна тоъал водителаш вӀашагӀтохар.

ХӀанз вай шортта торонаш я шекара свеклаш кийчъяра плаи кхоачашъяран тӀаийца социалистически декхараш кхоачашдаран.

С. АКАЕВ,
Нохч - ГӀалгӀай АССР юрта боахама министерства воккхагӀвола агроном.

ПайданегӀдар— балха юкъе

«Сельские зори» яхача зональни журнала 1976 шера июльски ворхӀлагӀа номер араяьннай. Цу тӀа кхашкарчеи фермашкарчеи къахьегамхошта дукха корайоагӀаргья тайп-тайпара юртбоахама культураш хьалкхеяра опыт ювцаш, хьайбаш лелалеча фермай хьалха латтача коллективай болх бувцаш йола материалаш.

«КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъергья!» яхача рубрика кӀала латт «Хьувкъамаш лакхдара эггара лоархӀамегӀа дар» яха Курски области Медвенски района «Россия» яхача колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала П. Меркушенковеи цу колхоза керттерча агронома Социалистически Къахьегама Турпала А. Юшенкои статья. Автораша дикка доашхаш дувц кӀиш шекара свеклай, кхыча культурай хьувкъам шерагара шерага лакхбе шоай мишта вӀаштӀехьдоал. Хетаргахьа, Дагестана, Нохч-ГӀалгӀайчеи, Къилбаседа - ХӀирийчеи автономни республикашкарча, Къилбаседа Кавказа кхыча районашкарча кхаш леладераша цу статья тӀа ювца опыт шоай балха юкъе йоалайнча пайда баргба.

Черсий-Балкхарой автономни республика хьалха латтача хьажкӀаш лелаераша дика хьувкъаю хьажкӀаш. Иштта, Прохладненски района Чапаева цӀерагӀча колхоза Котепахов Махомеда кулгалдеча звенос дахача шера 100 гектара тӀара 104 центнер фуалъяьха хьажкӀаш чуера. Цул совгӀа цу республике дукха ба юкъера лаьрхӀача 90 — 100 центнер хьажкӀаш чуэцаш. Массане а вӀаштӀехьдаргдац иштта хьокхамаш гойта знанеши опыти ца хилча. Ийнщача чӀоагӀа накъаяргъя Чапаева цӀерагӀча колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала Н. Абубекировеи Черсий-Балкхарой паччахьалкхен юртбоахама опытин станце пропаганда, Ӏилма-технически информацеи экономикеи отдела заведующе юртбоахама Ӏилмай кандидата А. Имайкинеи боахама дикагӀболча хьажкӀаш лелаерий опыт ювцаш йола «100 центнер — боарам бац» яха статья.

Ялат хьувкъадеча кхаш леладераштa, механизатораштa пайда лургболаш я къахьегаман юрта боахама кулгалдарan йолча Ерригсоюзни Ӏилматохкама института зональни отдела кулгалдеш волча В. Козаченкоси цу института зӀамагӀвола Ӏилман сотрудника В. Муравенкоси СКА-6 яхача комбайно гурахьа дӀалийна кӀа мишта чуэц дувцаш язъяь «Хьувкъамаш сихха чуэцара кхоачамаш» яха статья.

Иштта безам тӀабодаш я СССР Паччахьалкхен преме лауреата Ростовски области «Золотаревский» яхача совхоза мастера - наладчика Шевченко Сергей Васильевича сихха ялат чуэцара технологех язъяь «Сихалеи дикалеи кхоачам» яха статья.

«Шекара свеклашта — прогрессивни технологи» яхача разделе дукха дика материалаш хетаяьй шекара свеклаш кхеяра.

«СССР ВДНХ дипломанташ» яхача рубрика кӀала кепатехай Ставропольски края Кировски района «Орловский» яхача колхоза звеньевой волча В. Васильева ший звеной къахьегах вӀаштӀехьбаккхарах» техника эффективно лелаярах, къахьегама овсарле лакхъярах опыт ювцаш «Вай карара гӀулакх» яха статья.

«Мелиоратораштa — «Фрегатах» яхача рубрика кӀала латт «Тешаме машина» яха Ставропольски мелиораце Ӏилма - тохкама института Ӏилмахой группо язъяь статья.

Безам тӀагӀоргболаш я Дагестанерча «Птицепром» яхача треста директора С. Аджиева, Дагестана Хасавюртовски района «Акташ» яхача племптицефабрика директора И. Арабиева, Дагестански юрта боахама института доцента Н. Османова, цу института воккхагӀволча Ӏилман сотрудника Н. Абдурагимова язъяь «Керда технологически прием» яха статья. Цу тӀа дувц бройлераш ярахи фуашта калибровка яра кердача порядкахи.

Республика колхозийи совхозийи специалисташта эшаргйолаш я Ӏилмахочо В. Комченкова хьайбаш леладеча йоккхийча предприятей специалисташта цар къахьегамах доагӀа алапи телара хьалха латта практика ювцаш йола «Комплексе специалисто доаккха алапи» яха статья.

Хасавюртовски ветеринарни станце начальника, РСФСР-еи Дагестански АССР-еи заслуженни ветеринарни лора ветеринарни Ӏилмай кандидата Л. Омарова язъяь «Кхопашта духьалара средстваш» яха статья ветеринарни болхлошта хетаяь я.

Сомий бешамаш комсаш лелаераштa доккха новкъостал дергда журнала «Бешамашкеи комсаш кхеечеи» яхача традиционни отделе кепатехача материалаша. КӀоарга чулоацам болаш я Н. Дубинина «ПайданагӀа долча тайпара, Ӏилман ларда тӀа» яхеи Ставропольски края Минераловодски района «Кавказ» яхача плодосовхоза керттерча агронома И. Майдана «Гаьний зӀамига кий хьалхилар» яхеи статьяш. Краснодарски края «Таманьвино» яхача производственно - аграрни объединене чуйоагӀача «Залив» яхача винсовхоза директора А. Кондратьева язъяьй «Дагестан - СХИ» ВК-75 маркагӀа йолча юха тоаяь кердаяьккхача комсаш чуэцача комбайно болх мишта бу дувцаш йола «Кулг-кара хьегача къин меттала» яха статья. Цу комбайно геттара дика болх белга хьахьокх авторо. Хьалхарча скоростагӀа 60—80 комсаш чуэцаш волча сага хьалхарен шоллагӀча скоростагӀа— 90—120 комсаш чуэцаш волча сага хьалхареи болх бу цо.

С. ЧЕРВОНЫЙ.

КПСС СОЦИАЛЬНИ ПОЛИТИКА

ДӀахорча пхе шера а кхы гаьнагӀча ханашка а дерригача доакъошка общество дегӀаахара йоккхий перспективаш белгал а яь. КПСС XXV съездо къаьстта уйла тӀаяхийтай социальни дешашта. КПСС массе оагӀорахьарча дукхача гӀулакхашка социальни политика лоархӀам белгалбоал из — классаш йоаца общество, цун беррига членаш йизза хьал-торо йолаши массе оагӀорахьара паргӀатта дегӀаухаши хулга Ӏалашеш йола общество хьалъелга ший программи лерхӀар а даь дӀаоттадаь йола социалистически револоце парти хиларца.

Лихачева цӀерагӀча Московски автозавода болхлошца вӀашагӀкхийттача хана Л. И. Брежнева аьннад: «Вай, коммунисташа, массаза а воашка хаттар ду: из яле а е кхыяле а йола проблема къоастаяра мишта, малагӀча тайпара влияни ергья советски халкъа вахаран хьал-торонеи, коммунизма духьа кхолламе къахьега йиш хургйолаш машаре кьалаш Ӏалашдара, массане а юкъара машар чӀоагӀбара». Цу хаттара дизза жоп ду КПСС XXV съезда материалаша.

Общества беррига членаш йизза хьал-торо йолаш хулгеи массе оагӀорахьара паргӀатта дегӀаухилгеи Ӏалашдар массаза а парте керттера лерхӀар хиннад, социализми коммунизми хьалъяра ерригача исторически этапашка цун политика белгалйоахар хиннад. Цхьабакъда, чоалханеча наькъашца, йоккхий халонаш эша а еш, лоархӀамегӀарча, хӀанзарча исторически хьалашка хоадамболлаш йолча дегӀаахара участкашта низаш тӀадерзадара наькъаца къестадаьа из декхар Кхеталеш да. саго сага еш йола эксплуатаци из юхаоттаяра торо шеи дӀаяккхалца. хӀамаш хьакхоллаш дола низаши социалистически производственни отношенеши дегӀаяра лакхача боарамга кхаччалца, низ бола экономически потенциал хьаялцца, мохк кхычарех тийша хӀама доацаши обороннин низ чӀоагӀа болаши хулга Ӏалашдалцца йолча хана общества беррига члений материальни хьал-торо хоадамболлаш хувцарен уж паргӀатта дегӀаахарен хьакъехьа цхьаккха тайпа къамаьл хила хьашт ца хиннилга.

ТӀэм чакхбаьннача тӀехьагӀа советски экономика массе оагӀорахьара боарамагӀа дегӀаахаро материальни торо хилийтар хоадамболлаш халкъа хьал-торо лакхъярца дувзаденна декхараш кхоачашдаргахьа ластара. Цу тайпара лостам бе йиш йолаши банза баргбоаши хилар дегӀаенача социализма хана.

Къахьегамхой хьал - торо дикка лакхъелга нийслагӀча пятилетка керттера декхар а лаьрхӀа хьаоттадарца КПСС XXIV съездо дийрхӀар цу наькъо нийслагӀча пятилетке меттел, гаьнна дӀахорча хана а социально - экономически политика лостам белгалбергхилар дар.

Из никъ дӀахо а бихьаб дегӀа а боалабаьб КПСС XXV съездо. Шоай керттерча декхарашка боахама гӀулакхий керттерча лостамашка диллача нийслагӀчеи иттлагӀчеи пхе шерий планаш бӀарчча йолаш санна я.

Мехка историна хӀанзалца хьа йизаяц нийслагӀча пятилетке кхоачашъяьр санна шера социальни программа. Цо лаьрхӀадар къахьегама кьалаш дӀахо тоаделга, бахача наьха доходаш, уж дӀа-юха екъара механизм эргаьккхатоа а еш, дикка алсамйоахилга, бахача наха хьашт долча хӀамашца халкъа сагота гӀа эша хӀамаш дукхагӀа хьаяреи ца дикал тоаярей наькъаца кхоачам белга, торговлин гӀулакхаш дара сферей дегӀайоалаелга. Ахча дикка дукхагӀа дӀахийцар кхувш йоагӀача тӀехьенна кхетам балара, дукха бераш долча дезалашта новкъостал дара кхалнаьха къахьегамеи бытеи хьалаш тоадара, бахача наьха культурно - технически боарам дӀахо айбара, массане а юкъера образовани йоаккхаргйола гӀулакх юкъедоаладаь даккхара, юрташкеи городашкеи бахача наьха вахара боарамаш вӀаши дикка гаргадоаладара.

Программа лоархӀаме оагӀув я цун масштабаш: керда социальни мероприятеш чакхъяхара а хьожадаьдар цхьана лаьрхӀача цул хьалхагӀа дӀаяхача шин пятилетке хьожадаь хиннар миссел ахча. 1965 шерана нийсбича дезалхочоа бетта хьатӀадоагӀа ахча бӀаь а кхы дукхагӀа а сом долаш бола баха нах бархӀаззеи ахаззеи дукхагӀа хиннабар 1975 шера, цу тайппара овлангара дениз тоабаьб итташ миллионаш болча наьха вахара боарам. Бочъонца хьожаш кийчйир кхоачашъяра ханаш хьаьдда белгалъеш хинна программа еррига разделаш. Социальни хьоккхамаш къахьега коллективаш социально - экономически дегӀаахара шера планашта юкъеахийтад. Уж кхоачашъяра хьалхара бехктокхам лакхача боараме уттабора.

НийслагӀа пятилеткеи цун социальни программей кхоачашъяра бӀарчча итогаш яьй общество дегӀайэалаелга боъкъонца парте XXIV съезда наькъага хьежжа лийнна хилар белгалдаьккхача КПСС XXV съездо. Пятилетка керттера социально - экономически декхараш кхоачашдаьд. ДӀахьалхашкахьа керда гӀа баьккхаб коммунизм хьалъяра наькъагӀа, социальни сфера а чулоацаш. Къаман дохода бӀарчча объем пхе шера 34 процент йоккхагӀа хиннай, цун 80 процент совгӀчох юкъарчал доацаш халкъа хьал-торо тоаяра гӀулакха пайда ийцаб. Из бахьан долаш реальни доходаш (бахача наьха хӀара сага-сих лоархӀаш) 24 процент дукхагӀа хиннай, болхлойи гӀулакхерча наьхеи юкъера алапи 20 процент ӀотӀакхийтад, колхозхой къахьегамах тела мах — 25 процент.

Къахьегамхой материальни хьал-торои боарам бӀарчча хьаийцача ай а беш, партеи паччахьалкхенои цу цхьан ханна къаьстта уйла тӀаахийтай, тӀа а ухийт бе-беча классий, социальни группай, бахача наьха категорей материальни хьал-торои боарамера башхалонаш кӀезигьяра проблемаца. Цу тайпара политика хьалхайоах болхлой класса, ахархошта, интеллигенцена юкъера йоккхий башхалонаш дӀаяха, социальни цхьан тайпара йола общество хьалъе лерхӀача юкъарча программо.

Болхлой класси ахархойи гаргакхувлара а городаи юртаи юкъера йоккхий башхалонаш дӀаяхара а лоархӀамегӀара фактор, къахьегамах йоагӀа доходаш дукхагӀа хургйола ларда я къахьегама овсарле, цун квалификаци, технически кийчо лакхъялар, юртбоахама къахьегам индустриальничоа тара лостабар, боахамий юкъара кооперации агропромышленни интеграции дегӀакхувлача юкъагӀа боахамаш вӀашагӀа а детташ доккха дара, паччахьалкхени (дерригача халкъа юкъара) кооперативно-колхозни доалахьенаш вӀаши гаргайигара ларда тӀа производство дӀахо юкъара ерзаяр. Цу ларда тӀа дохолий боарамга диллача, потреблене хьисапагеи тайпашкеи диллача санна, иштта бӀарчча хьаийцача вахара боарамга диллача а городаи юртаи юкъера социальни юкъ хадданза лоацлу.

Къахьегама тӀа-тӀа кӀоаргагӀа интеллектуализаци ярах, болхлой образовани, культура, профессиональни квалификаци лакхъяларах хьахулаш дола хӀама хиларах тарра кӀезиглу хьаькъалцеи физическии беча балха юкъера, болхлой классаи интеллигенценеи юкъера башхалонаш а. СССР-ерча болхлой класса структуре хьахиннай лакхереи юкъера специальни образовани а йолаш йола болхлой-интеллигентий керда социальни слой. НийслагӀча пятилетка шерашка халкъа боахаме венав профессионально-технически училищаш йистеяьха 9,3 миллион саг, юкъереи лакхереи образовани йола 9 миллион специалист. ИттлагӀча пятилетке цига бахийта лерхӀ хьалхарбараш 11 а шоллагӀбараш 9,6 а миллион.

Бахача наьха доходаш духьювла лоархӀаме хьаст—общественни потреблене фондаш. Къахьегамга хьежжа екъаш йолча фондаца ювзаенна йолча общественни потреблене фондаша чулоац дӀа-юха екъара кхыькхе принципаш, тар ма лу цхьатара хьалаш Ӏалашду общества берригача членашта. ДӀадахача пхе шера общественни фондашкара бахача наха тийша ахчаци льготаши 1,4-зза дукхагӀа хилар. БӀарчча хьаийцача пенсеш, пособеш, стипендеи лакхдарах реальни доходаш дукхагӀа хиннай 40 миллион сага. Белгалдаьккхача лоархӀаме да, паччахьалкхен розничии маьхаш кхы лакх ца я луш доходаш дукхагӀа хилна хилар.

Из тенденци бӀубехна дӀахо хьу иттлагӀча пятилетка социальни программо: дӀахо дукхагӀа хилийта лерхӀ реальни доходаш (20—22 процент), юкъера алапи (16—18 процент), колхозхой доходаш (24—27 процент), общественни фондашкара тела ахчаши льготаши (28—30 процент). Къаьстта уйла тӀайохийт чуӀе моттигаш Ӏалашъяр санна йола йоккха социальни проблема къоастаяра. Карарча пятилетке хьалде лерхӀ еррига а лаьрхӀача 545—550 миллион квадратни метр чуӀе моттиг йола цӀеной.

Кхеталеш да, вахара боарам бахача наьха ахчан доходаш дукхагӀа хиларца меттел, цу доходех эша хӀамаш хиларца а белгалбоалаш болга.

Халкъа эша товараш нийслагӀча пятилетке 37 процент дукхагӀа хьадаьдар, цу даькъе культурно-бытовойи боахамеи гӀулакхашта лаьрхӀа товараш — 60 процент (цо тешал ду потреблене структуреи боарамеи дикалгахьа хувцамаш хинна хилара), розничии товарооборот 36 процент йоккхагӀа хиннай. Халкъа эша товараш дукхагӀа хьадара темпаш планагӀа лаьрхӀарел кӀезиг-дукха тӀехьайисар цхьадолча даькъе дӀадахача пхе шера хаоттамаклиматически хьалаш юрта боахама цхьаккха аьттув боацаш нийсдаларца кхетале деза да, хӀаьта из бахьан долаш яйгачеи кхачани промышленноста бедал а теаяц. ИттлагӀча пятилетке товарооборота боарам 27—29 процент айлургба, потреблене структура тоалургья, дӀахо дегӀайоагӀаргья гӀулакхаш ду сфера, тоалургда медицино деш дола гӀулакхаш.

Халкъа материальни хьал-торо лакхъяр — социальни дегӀаахара керттера декхар. Цхьабакъда социалистически обществе социальни програмай чулоацам алхха цунца кхоачам хулаш бац. Потребительски общество социализма идеал яц. Материальни торо лакхъяр саг — хӀамаш хьакхоллаш бола керттера низи общества эггара дезагӀа дола рузкъеи — массе оагӀорахьара дегӀаахара эша хьал лоархӀаш да. Из теркал а деш, иттлагӀча пятилетка социальни программа тӀа оттаду шоайла вӀаши дувзаденна дола кхо декхар кхоачашделга:

— халкъа тӀа-тӀа дукхагӀа эшаш хулча материальнии духовнии хӀамашца бизза гӀа кхоачамбелга Ӏалашдар;

— социалистически вахара хьисап лерригӀа дегӀакхувлар;

— советски общества социальни структура дӀахо эргайоахаш тоаяр.

ЛаьрхӀараш кхоачашдаро дӀахо лакхъергья (дукхалга а дикалга а диллача) халкъа потреблении общественни производства эффективности.

Общественни отношенеш овлангара дениз эргаяхаро лерхӀ сага гӀулакхаш а, эггара хьалха материальни, къахьегама гӀулакхаш, овлангара дениз эргадоахилга. Кхеталеш да, цу тайпара эргалонаш елга алхха материальни хьал-торо лакхъяра чотах вӀаштӀехьдаргдоацилга. Вахара хьисап ше а хуаца лерхӀ цо.

Саго сага еш йола эксплуатаци дӀаяккхарах, цхьана гӀулакхаш леладечеи вӀаши новкъостал деченеи социалистически отношенеш, коллективизм, интернационализм, социалистически патриотизм чӀоагӀъярах, нравственни унахцӀеной хьал хилийтарах, социальни гаранте — къахьега, салаӀа, мах боацаш деша, мах боацаш медицински новкъостал де, къоанал Ӏалашъе бокъо яларах гуш йола вахара хьисапа яь цу тайпара эргало социализмана карагӀаьнна Ӏалаьмате доккха хӀама да. ИттлагӀча пятилетка социальни программо, лакхбеннача боарамгара дӀахо я йодаш, кхы тӀа а социалистически вахара хьисап дегӀадоаладара декхар оттаду.

Къахьегама хьалаш тоадар, цун творчески маӀан дегӀадоаладара, Ӏилма - технически революцена карагӀаьннараш производствана юкъеяхьара ларда тӀа цун чулоацам кӀоаргбаро, из дукхагӀа хилаза баргбоацаши эшаши хилийтаро йиш хулийт социальни хӀамашта юкъе эггара чӀоагӀагӀа эшаш дар — къахьегам — шортта хилийта. Потреблене сфера а цхьан ханна производстваи накопленеи — знаней, творчески низий, хьинара, производства физически меттел, духовни а компонентий сфера а хиле дӀаотт.

Пятилетка социальни программа тӀа чӀоагӀа уйла тӀаяхийтай къахьегамхой социальни хьинар дегӀадоаладараи из дегӀадоаладелга Ӏалашдеш йола сфераш дегӀайоалаяран: социалистически демократи, Ӏилма, культура. Парте боахама кулгалхоштеи специалисташтеи дагадохийт, хӀанзара социалистически предприяти — из хӀамаш хьаеш йола цех хинна ца Ӏеш, наьха сакхетам вӀаштӀехьбоахаши дегӀаккхувлаши йола коллектив а хилар. Къахьега коллективаш социалистически обществе цун керттера социальни ячейкаш санна лоархӀаш я. Цудухьа парте социальни политика дӀахо яхьари кхоачаш хилари да масса метте дӀадаьржа къахьега коллективаш, предприятеш, городаш, бӀарчча регионаш социально дегӀаяххара планировани яр.

Шерра социальни программа ше хьаоттаеш, парте лерхӀ, из кхоачашъяро болхлой, колхозхой, интеллигенце къахьегама хьинар айдара новкъостал дергхилар, балха дикал дӀахо тоаяро кхы тӀа а цо аьттув боаккхаргхилар. В. И. Ленина белгалдаьккхад, «дийна, творчески социализм адамаш шоаш хьакхоллилга» хилар (ПСС, т. 35, оагӀ. 57). Социальни программа толаме кхоачашъяро лерхӀ, парте политика къахьегамхой, Советий, профессиональни союзий, комсомола, еррига общественни организацей дийнача творчествоца ювзайолийтача партийни организацей балха боарам хадданза лакхбелга. Из къахьегамхой вахара лоархӀаме йолча хьинареча позицех, общественни декхар сакхетаме леладарах, бехктокхамах, дисциплинах, инициативах тийша да.

Лев НАУМЕНКО,
профессор, философски Ӏилмай доктор.

(АПН).

«Юбилейный» яхача совхоза доьркашта юкъе яьржача яхье шерра - шера котъювл Сираджинова Байсари. Укх шера хьалхарча ах шера 34 тонн шура яьккхар цо, план 11 тонн йолаш, хӀаьта хӀара кхоабача Ӏаттагара, планагӀа 1274 килограмм яккха езача, 2223 килограмм шура яьккхай.

ХӀанз цо йоаккха шура 1977 шера чотагӀа я.

Н. ЛИТОВЧЕНКО сурт.

Конвейер тӀа— атомни реактораш

Ленинграда гаьна йоацаш улла Ижорски завод эрсий къаьнарча заводех цаӀ я. Нева тӀа уллача города хиннара я из. Дийлургдоаца хӀамаш даймехка историна юкъе кӀезига дихьадац цу предприяте. Укхаза арахийцай юххьанцара российски Ӏанара двигателаш, навигационни приборяш, кемай механизмаш. Социализм хьалъеча шерашка ижорски заводе кийчъяьй бурув деттача оборудоване хьалхара комплект, эггара хьалхара советски блюминг, шийлача болатах листаш еш тӀагӀолла керчаду гӀовраш.

ХӀанз 10 шу совгӀа ха я заводо атомни электростанцешта чоалханегӀа йола энергетически оборудовани хьаю, 440 эзар киловатт низ болча хин реактораша шоаш тӀехдика хилар хьахьекхад Нововоронежски, Кольски атомни электростанцешка, доазол дехьарча атомни станцешка.

Ижорски завода марка тӀалатта оборудовани я тахан Болгарерча «Козлодуй» яхачеи ГДР-ерча «Норд» яхачеи АЭС-ашка болх беш. Хин реактораш хьае Ӏомаяра чехословацки специалисташта новкъостал ду ижорцаша, цудухьа гаьна яц советски документаце тӀара ЧССР-е шоай реакторий установкаш хьае йолалургйола ха.

МалагӀаш да завода аргӀапара декхараш? Завода конструкторски бюро керттерча инженера Гринь - Яценко Бориса дувц:

— Уж декхараш КПСС XXV съездо тӀаийцача «1976 —1980 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Керттерча лостамашкара» хьадоагӀаш да. Цар тӀа йоах: «ХӀаране низ 1—1,5 миллион киловатт а болаш йола реактораш латта атомни электростанцеш дӀахо хьалъе». Уж дешаш тха завода а доагӀаш да юкъарчал доацаш.

Автсном НЕПОМНЯЩИЙ,
АПН корреспондент.
Ленинград.

Денгара денга хоалуш тоалуш йоагӀа Нохч - ГӀалгӀайчен столица город Грозный. Укх деношка Ленина цӀерагӀча улицагӀа хьалдеш латтача нийссаза вӀаштӀара даьча цӀен йиълагӀа блок паччахьалкхен комиссе дикеи тӀехдикеи оценка а луш эксплуатаце дӀаеннай. Цига къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба Нохч - ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене СМУ-8 гӀишлонхой Патрачук Юрий, Симкин Сергей, Кудашкин Константин, кхыбараш.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) хьалъяьннача цӀен йиълагӀча блока юхе латт столяр С. Симкин бригадир К. Кудашкин.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЛЕРТТӀА КХОАЧАШДУ КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШ

ИттлагӀча пятилетка хьалхарча шера тӀаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш укх деношка хиннача торговле болхлочун Дена накъъабаьккхар «Малгобекнефть» ОРС-а болхлой. 100,2 процент кхоачашйир хьалхарча ях бетта товарооборота план, лаьрхӀа хинначул 9 эзар сома маьха шоаш хьаю продукция дукхагӀа а йохкаш.

Укх тӀехкхьарча хана нийдархоша товараш эцаш йоаю ха лоацъелгеи торговле культура лакхъелгеи вӀаштӀехьдоалийташ йола дикагӀйола методаш балха юкъеккхахьара дукха хӀамаш карагӀдаьннад ОРС-а коллективаца. Царех лархӀа езаш я массацахьа а тӀаийца йола самообслуживане метод. Дерригаш а дӀалаьрхӀача ахаш совгӀа товараш цу методах дохк оаха. Самообслуживанех болх беш йолча ерригача тикашка оттаяьй холодильнии торгово - технически оборудованеш.

Бахача нахага баьцадаараш дохкилга а дикка дегӀаденад. Соахка цу ханаца нийсдича 30 тонн дукхагӀа дехкад уж укх шера дӀабахача ях бетта.

Торговле культура тоаяран къахьегамхой хьашташ дикагӀа кхоачашдаран Вознесеновка яхача станице керда хьал а яь хьайийллай ях саго болх беш йола кхачан. Кердача Малгобеке 2 саг чулатта «Кулинария» яха тикаш, города базар тӀа баьцадаараш дохка павильон. Иштта № 39 йолча тика чу оттаяьй хий дохка автомат. Цул совгӀа, хьалъяь а яьха дукха ца говш болх бе йолайолийтаргья баьцадаараш дохка 1 тика, 2 ларек.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а торгови отдела начальник.

Доазол дехьара

«ГАВАНЕРЧА ЦАР САГО» САЦА МОТТИГ ЕХ

(Йистедоалар. Доладур № 91 йолча «Сердало» газета тIа)

САКХЕТАМ ЧУ ВАР?..

«Д—311» агенто шиферца яздаь шпионски хоамаш диппочтаца дIакхахьийтад цхьанна хIамах дегабуам ца беча. Кубе США оагIув хьаллоаттабаьча Швейцаре посольстваге гIолла. 1969—1970 шерашка «дукхеи оасарея» болх бора Лайона, шийца гIулакхе болча моттигерчеи кхыча мехкашкарчеи-нахапара контакташ дегIакхувлаш кIоаргъеши». Кубинка йоазланьй но, тIаккха, ЦРУ-барча контракта ха чакхйоалаш латташ хилларах, ше юха цIавехаш хоам хиларга хьежаш хиннав из. Цхьабакъда Вашингтонера кхаьчача аргIанарча послане цец-ама ваькхав из: «Шин шера кхы а Iе веза хьо. Цул совгIа, саг йоалае оаха мукхьабеннабацар хьона, цудухьа Кубера хьа дезал хьабоалабара новкъостал де лаьрхIа дац тхо».

Дорхвенна яздаьдий а хоц (белггала сакхетам чу вар хиннача хила а мегар из) хоадамболлаш каьхат дахьийтад Лайона шин шефащка: «Куберчеи Вьетнамерчеи шун операцеех сигаленашка кхоачаш хьаж яьннай. Со отставке вода». Цу сахьате юха кхаьчад дешачох тоам ца хетарах язде хьашт доаIа жоп. Цхьабакъда цунна тIеххьа кхаьчад Лайонага гIожал кIезигагIа доаллеи кхерам дуккагIа тIатувсеи хабар: «Сона дагадохийтар, — тIехьагIо хоам баьб Лайона, — нагахьа санна балха къайле гучайоаккхе сона набахта воаллаш яккха 20 шу ха тохаргхилар. Иштта хоам бир сога, банкера са счет дIакъайла а, хIаьта Штате юхакхаьчача соца «Эф» категорегIа къамаьл хургхиларах, кхыча дешаша аьлча, эггара лирагIча тайпара лоткъам эцаргболгах. Се цIенхаштта бож-моарзагIо лаьцалга а хIаьта аттача гIолла со цунна юкъера ца валийтара ЦРУ-с шин хур делга а хайра сона».

БОАНГ ЙОГIАШ Я ЦРУ

Шийтара даьхене юхава лоархIавалзар Лайон: шийна низ бар кхерар из, хIаьта, цул совгIа, цунна хайнадар, кубински законагIа, сесаги бери шийца, кхыча мехкахочунна. Кубай дипломатически гIулакхаш доацача пачхахьалкхене дIадутийтаргдоацилга а.

ТIаккха хьаьнала къахьега лаьрхIад Лайона. Цхьабакъда цо леладаьча шпионски гIулакхех дола дуккха тешалаш дар моттигерча Iаьдалашка цу хана. Соахка апрель бетта ноаграта персона ва аьнна хьакхайкавир Лайон, авиабилет а йийца Ямайке дIавахийтар из. Иштта ше мел дечох а ваьнна, е дезал а боацаш. ЦРУ сайфа чу, цун личии дела чудоаллача папкака юкъе а доаллаш улла бокъонца дола паспорт а доацаш висар агент «Д—311».

Ямайкера Канаде вахар Лайон, цигара Вашингтоне хабар дахьийтад цо: паспорт хьадайтадалар оаш из ца хиларах хьалда ваха моттиг харжа йийш йоацаш лел со. Юхадена жоп доглоахийла йоаль ца Iеш, дIа ма баьннабий аьнна хийтта кхерам юха хьалхьоабеш я дар; сатийна Iайтаргвац ЦРУ-с «1966 шера декабре сент-луиски аэропорте эккхам хиначa гIулакхa лохаш ва хьо». — йоах госдепартаментера денача письмо тIа.

Ше Iехаваь хиларах сакхийра Лайона: ийс шу хьалхагIа цунна духьала гIоттадаь хинна дош дIакъовла вIалла дага а хиннадац ЦРУ-рча «покровителашта», цу дерригача шерашка бIарге лаьца лелаваьв цар из.

БОАНГ ДIАКЪОВЛАЕННАЙ

...Виннипего дIакхоачаш шоай машин ярга хьежаш лаьтта массехк саг ховелар Лайона. Дог тохаделар: тIаккха хIаьта, даймехкахой из кора а ваь, депортаци ехаш ба хьона. Цунна хийттар бакъ хилар полицейски управлене кхаьчача: «ФБР-гара хабар кхаьчад тхога, хьо кIайлагIа гIолла Канаде а венав, бокъо йоацаш герз леладеш а чIоаггIа кхераме саг а ва аьнна.» Лайонага хьахьекхад цун сурт тIа а доаллаш ФБР-о арахийца плакат, сурта кIалгIолла доккхийча алапашца яздаь дар: «Лохаш ва шийца герз леладеш, лоацача хана дорха дуьхьале с тарлуш вола кхераме вуламхо». Цу тайпара вувцаш вола Лайон США полицейскешта нийсвелча, цар циггача меттахьа теха Iовулларгвар из, кхыметтел из караволаве а ца хьожаш.

КХЫ ТЕШАЛАШ ЭШИЙ?

Укх истореца теркалде мегаргдолаш цхьа хIама да: ЦРУ-с цхьанна а тайпара дувца тигац ший хьалха хиннача агентаца бувзам хиннилга. Из дерригa а, — йоах, — Лайона тувладеннача хьакъалах хьахиннар да.

Прием керда яц хIаьта а Лайон дорхвенна ва: «Ца кхераш со США юхавaха йиш йолаш валаре вIалла хала а доацаш лургдар аз тешалаш.» Вешта. Цу тайпара цхьа тешал дIадала кийча ва из хIанзе а. Пхи шу даьккхад цун нанас из волча моттига духтIаьла гIерташ, юххера а жоп деннад ЦРУ-с: «Хьа воI волча моттигах хьога бе хоам болаш дац тхо, хIана аьлча управленеца дувзадена кхы хIама долаш вац мистер Лайон. Цу тайпара хоам Iа тхога боре, оаха чIоаггIа баркал аргдар хьона». 1971 шера 21 марта яздаь письмо ЦРУ бланка тIа кепатехаи агенства директора хьалхара Карл Диллола кулг яздаьи да.

Нагахьа санна Лайонага из тешал хиннадецаре а, но «Виннипег трибюн» яхача газета редактора дийца истори кIезигагIа бакъ хетаргдар? Лайона бокъо я американски доазол дехьарчеи журналийи газетийи пошшнакаш шийна тешала хьаэца. Цхьа шин бутт кIира дIадоде тамаш я США спецслужбай агентий аргIакара бIеха гIулакх хьагуча ца доалаш. ТIема духьаларча организацешта тIехва бIарг локхилга ЦРУ цкъа санна дуккхаза а вIаштIехьда ккха гIийрта моттигаш гучайийнаяц? Из управлени яц суверенни пачхахьалкхенашта духьала законагIа йоацача ерригача — шпионажагара яьнна диверсеш, кеп пах боабаргеи кхаччалца йолча — средствaех пайда эцаш йолча дунен халкъашта юкъе тийша болх вIашагIбех. качуни цIур юкъебехкачуни санна гIайгIанеи цунца цхьана унзареи цIи хезар?

ТIЕХХЬАРА КЪАМЬЛ ДА Е ЧУРТА ТIА ДАЬ ЙОАЗУВ ДА

Политически гIулакхашта мехках ваьннача саца моттиг ехаш ше даьча дехара канадски Iаьдалаша жоп деларга хьежаш ва хIанз Лайон. Укх тIеххьарча бетташка цунца мел хиннар хинна даьнначул гIилгах вIалла къамаьл де а тIехьагIа, из даьхене юхавоахьашт дац. «Топаш тоха суд яра нийсса да из сона.» — йоах Лайона.

Хьалха хиннача «Д — 311» агента ханна чуIе моттиг енначa Кемпбелл Маклина цунна IотIатох:

— Кубах Лайона мел ховш дола хIама цунга хьадувцийтар духьа из шийгахьа ваккха гIерташ хила мег ЦРУ. Со се ЦРУ-х кхераш ва, цудухьа, хет сона, цу организацех кхера бахьанаш долаш Верн а ва аьнна.

А. ПАЛЛАДИН,
АПН соб. корр.

Оттава.

ЯПОНИ. Политически маIанагIа еш йоле дискриминаци сонаелгеи предприяте йоаггIаш йола конституце положенеш кхоачашъелга Iалашделгеи дIадийхар г. Кавасакере «Нипон стил» яхача компане болат лоаладеча завода болхлошa. Болхлоша иштта протест йир компане администраце коммунисташтеи демократически кагирхой Лига членаштеи кхыча болхлоштачул кIезигагIа алапи телара духьал» а.

ДЖАПАН ПРЕСС — ТАСС сурт.

Олимпиада: хIара денна керда толамаш

Советски гимнастка Ким Нелле XXI Олимпийски ловзарашка дото медаль яьккхай.

Товрашца латарах (фехтовани) «дотув» даьккхар Олимпиаде В. Назлымова (аьттехьа). Аьрдехьа — советски спортсмен Э. Винокуров.

Монреалерча Олимпиаде бронза медаль яьккхай Турищева Людмилас.

Товрашца латара (фехтовани) олимпийски чемпион В. Кровопусков (аьттехьа, бронзови медаль яьккха В. Сидяк.

◆

✦ Баскетбольни турнир чакхъялалехьа цхьа ди хьалха вай спортсменкаша ханал хьалха олимпийски чемпионий дошо медалаш яьхар. Ерригача статьяех США-рча спортсменкаел котбаьлар уж — 112:7.

✦ Олимпийски чемпион хинна В. Борзов Монреале 100 метр йолча дистанцегIа финише кхаьчар кхоалагIа, хIаьта бронзови медаль а я яьккхар.

✦ Советски тяжелоатлеташа дуккхагIа хилийтар олимпийски медалаш. ХьалхагIа «дошув» даьккхар В. Шарий, дунен керда рекорд а оттаеш, тIаккха цун бар санна толам баьккхар цIи хеза волча советски штангиста Д. Ригерта шийца къувсаш хиначул 20 килограмм тIех а воалаш.

✦ Веррпгача советски итт борецо медалаш яьхар: 7 дошо, 2 дото, 1 бронзови.

✦ Олимпиада абсолютни чемпионка хилар Румынерча 14 шу даьнача гимнасткаx Н. Команичах. Къаьст - къаьстача снарядаш тIа упражненеш яь дошо ши медаль яьккхар Н. Ким, дото шиъ — Л. Турищевас, цу тайпарча пробах цхьа медаль яьккхай цхьаькха советски гимнастка О. Корбута а.

✦ Москвичка Л. Алфеевас яьккхар вай ейгаатистически сборне хьалхара медаль. ДIоахала тоссалуш хиннача нхьашка кхоалагIа моттиг яьккхар цо.

✦ 27 июле советски олимпийски команда ший активе 27 дошо, 26 дото, 20 бронзови медалаш а йолаш юкъарча зачете хьалха я.

Деррига а сапаргIата доаккхаш да

Грозненски цирко ший болх дIаболабича денз кхо программа хувцаеннай ХIара программа ший чулоацам болаш, тайп-тайпара номераш йолаш яр. ХIаьта цирке уха зрителаш кердалар, хIаизалца ца дайнар бIаргаго ух.

Циркови искусствай декхар да зрителa сапаргIата доаккхаш, ма-тамаш я укх тайпара хIама хилар аьнна цунна хетийташ говзал бIаргIайтар. Цу программах я ала мегаргда хIанз, 21 июле, Грозненски цирке болх бе йолаенна Анатолий Корнилова аттракцион.

«Пиллаши халхархойи» яхача аттракциона кулгалхо Анатолий Корнилов, шерра вовзаш волча РСФСР халкъа артиста Александр Николаевич Корнилова воI ва.

Александр Николаевича ший сесагаца — Мария Ивановна Филатоваца — дукха болх баьб тайп-тайпарча хьайбашца, оэкхарашца. Хьалха жIалеши маймалаши хиннад царга, цул тIехьагIа чарчи цIокъаши хиннад. ТIеххьарча шерашка пиллаш Iомаеш цар «товзал» цирке хьахьокхаши хиннаб уж. Берий хана денз царца хиннав цар воI Анатолий. Массане цхьана кийчъяьй цар «Пиллаши халхархойи» яха аттракцион.

ТIеххьарча шерашка, шоай династе сий ца доадеш, ший дас дIадоладаь гIулакх дIахьош ва Анатолий, тешшаме из гIулакх дIадахьа опыт йолаш а ва.

Цун «биъ ког болча, артистий» хIара представлени толамца чакхйовл.

Пиллаша чоалхане трюкаш бIаргагойт арене: шоай деза дегI хьалъайдеш тIеххьарча шин кога тIа урагIувт, когаш кIалхара лувжаш дIалелхача шара тIа хьатIаювл. Шортта, цхьан кога тIехь шоллагIа бар айбеш, кхо ког хьалъайбий, бийълагIчуй тIа ура отт, футболах ловз, иштта кхы дукха номераш гойт цар.

Зрителаша чIоагIа сакъердам хулаш тIаэи пиллай «джаз». Цхьан хьайбан кач гитара улл, вокхо ког IотIабетташ «зарре» цIаста оркхингаш вIашка детт, кхоалагIчо муцIар чу а белла пандирг локх, хIаьта йиълагIа яр тIехьашкарча когаш тIа ура а этта халха ела йолалу, деза, доккха дегI дола пилла халха дувлI!

Пиллай низ, цар теннал хьахьокх царна гонахьа гIолла халха бувлача, дай дегI долча мехкараша. Шоашца халха бувла мехкарий пиллаша ког тIа ца тохаш, цIа ца хьокхалуш лорабеш санна хет. Масала, цхьайола номераш пиллай керта тIа еш я. Ца ховш а пилло корта огабойя, е сихлой артистка лозаергья. Бакъда хьайбас лораю ший партнерша. Шортта, сих ца луш манеж тIа гIолла лел уж.

Дрессировщика говзал лакха хилар хьахьокх укх чоалханеча трюко. Ши пилла латт шоайла духьала дIаэтта. Артистка хьатIа а яле цхьа ког цхьан пилла керта тIеи шоллагIа ког шоллагIчун керта тIеи IотIаоттабу. Пиллаш шорттига тIехьашка долх. ДоагIачул царех цаI тIехьашка доале, цар коттош тIа «шпагаш» яха номер еш йола артистка лозаергья. Бакъда из хилац. Пиллаша лораю шоай партнерша.

Иштта дукха чоалхане номераш я Анатолий Александровича оттаеча аттракциона.

Пиллаша беча «балха» бIарахьежаш вагIача зрителa хет уж-ма вIалла акха а хинна дий-хьотI, аьнна. ДIатIахьежача сабареи сатийнеи пиллаш палe а, уж коа Iема цIагIара хьайбаш дац. Пилла чIоагIа эгIаз доддаш а шийна даь халахетар лагадоагIаш а да. Бакъда, дукха ха йоаккх но шийна новкъаьло яьчоа юхадекха аьттув баллалца дог ца хайташ.

Пиллай оамалах лаьца Анатоле дукха дувцаш хезад сона. Бакъда, дукха ха йоацаш, сайна дайначох цецаьлар со. Премьера хулача сарахьа цирка коа гIолла миnеральни хий чу дола яшка яхьаш цхьа болхло воагIар. Шаьха цIогIа, ийкхар цунга. Со дIахьежача бIаргадайра сона кхий чу латтача пиллас йийлла латтача наIарах ший дIаьха муцIар хьаара а сийта, оззаь болхлочун бера яшка дIайоаккхаш. Унзар — ваьнка болхло дIакхоссалуншехьа, яшка тIехь оагаь чу мел йола шуша дIаяхийтар цо. Цул тIехьагIа хьахьоарчаь каг а яь кхесса дIаяхийтар яшка а. Цул тIехьагIа а дуккха ха яьккхар пиллас мухь хьекхаш ара дала гIерташ. Цхьаккха а дича саца туташ дацар. Дрессировщика хала тедир из.

Хьанад цун иштта корзагIьдалар, аьлча, дрессировщика йоахар, цхьан хана халахетар даь хила деза цунна цу болхлочо. ХIаьта вокхан даггара уйла йича а дага дагIаш из эгIаз гIоредолаш це даь хIама.

Цу масало хьахьокх пиллашна леладу гIуллакх «эздий» хила дезилга, цар оамалаш йовзаш хила везилга.

Дукха къахьег дрессировщика пиллага ше яххар дайта. Пиллаша тайп-тайпара трюкаш ю арене. Царех эггара атта гIа доархIаш а пилла тумба тIа IотIа а хайна хьалхашкара ши ког хьалъайбелга. Бакъда пиллана а из Iомае езача дерссировщика а атта болх бац из. Пилла ковта мукъа лелача хана цIаккха Iохайнадац. Дукха ха йоакх цо шийга дрессировщика фу де ях ца ховш. ХIаьта дрессировщика а кIезига къахьегац из де деза, чох дIаккетаде гIерташ.

Анатолий Александровича ца халдаш керда йоах къаьна номераш керда яраш кийчъю ХIара денна репетици ю. Цхьадолчоа маькха булка лу, шоллагIдар хьоаст, кхоалагIчоа тIачовха везаш хул. Иснех хIара дар ший оамал йолаш да. Уж массе а оамал йовзаш а цхьан минута лаьгI ца луш теркам тIалоаттабе безаш а да. Бакъда из болх зрителa бIаргагац. Хьайбаша деш дар цхьаккха низ тIа ца латташ шоай лоIаматIа деш санна хет. Арена тIа лелар, еш йола трюкаш тешшаме, йоагIача бессa ю цар. А. Корниловна хов ше кийчъь аттракцион зрителашта сакъердам хургболаш дIахьокха.

Кердача программана юкъе я сагa низ, денал, йоккха цирковой говзал гойташ йола дукха номераш.

Зрителаша безаме тIаэц Владимир Вольве кулгаллеш йолча акробатий номер, безаме номераш я Александр Польде, Борис Евграфова, Михаил Корнилова уттаераш. Ерригa номераш вIашкаувзаш, ца халдаш сакъердам лоаттабу шерра бовзаш болча клоунаша Вячеслав Носковеи Дмитрий Рогозинеи. Безаме ек Эдисултанов Iалаша кулгаллеш йолча оркестра озэ. Цу музыкаца цхьан манежа тIа уттаеча номера ховзал гойта эле гIолла хувцалуш удаш тайп-тайпара бос бола сердал я.

Деррига а сагага салаIийта, цун сапаргIата даккха торо хулийташ да.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.
Грозненски пачхахьалкхен цирка постановочни даькъа заведующи.

СУРТА ТIА: «Пиллаши халхархойи» яхача аттракциона доакъащхой выступлени.

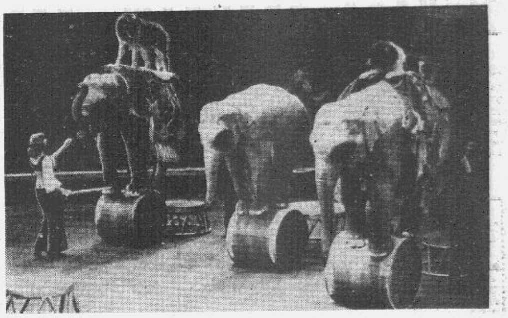

АГИТБРИГАДА—КХАЙ ТIАРЧА СТАНЕ

Чуйнна балхаш деш ба Гудермески района боахамий къахьегамхой. ИттлагIча пятилетка хьувкъам чуэцаш ба уж. Цу гIулакха юстара латтац культура болхлой а. Уж каст-каста гIо йиш я колхоза е совхоза кхай тIарча станашка.

Гудермески культура отдела «Агенст» яха автоклуб хьошалгIа хиннай «Гудермесский» совхоза комбайнераш болча. Царна лекци йийшар автоклуба заведующе йолча Небожна Людмилас. Комбайнерашта керда газеташ, журналаш деша, шашкех, шахматех ловза моттиг кийчъьяр.

Нагаева Саламус кулгалдеча районни культура ЦIеи агитбригадас выступлении йир совхоза болхлошта. Шоай выступлени цар хетайир план 22 тонн йолча дийнахьа 30—40 тонн ялат чуэцача комбайнерашта Байсуев Султана, Радуев Хаида, Шамурзаев Имама, Литвин Петра, Виситаев Султана, иштта кхычарна.

«Восточный» совхозе каст-каста уха хьаьший ба культура болхлой Газимагомаева ПаьтIамати Виситаева Хьаван. Цар комбайнерашта керда газеташ, журналаш кхухь.

Районе болх беш хилар «КПСС XXV-ча съезда решенеш — вахаре» яха девиз йола агитпоезд а. Цунца районни потребительски обществан горбыткомбинатеи автолавкаш, лораш, городской культура отдела автоклуб, районни культура ЦIеи агитбригада яр. Агитпоезда доакъашхой «Дружба» совхоза II-ча отделене, «Дружба» колхоза механизатораши «Кошкельдинский» «Восточный» совхозий комсаш лелаераши болча хиннаб.

Къахьегамхошта хьалхашка медицински темах лекцеш йийшар Гудермески № 1 йолча городской поликлиника лора С. Шаидова. Комбайнераша делкъа хана шашкех, шахматех лайзар, керда журналаш, газеташ дийшар. Дика чакхъьлар Абдукаримова Ильяса кулгаллеш хиннача агитбригада выступлени.

С. БОЛДЫРКОВА,
Гудермески горисполкома культура отдела инспектор.

«Артеке»—салаIа

Республика школашкарча дикагIволча пхийтта дешархочо цIи хезача «Артек» яхача пионерски лагере бетта салаIа бокъо яьккхай.

ХIаьта иштта 11-гIча августе денз 14-гIа август кхаччалца «Артеке» хургйолча пионерий Ерригсоюзни 7-ча слета делегаташ а хургба уж.

Делегаташта юкъе ба дешархой МагIалбикера Сытенко Света, Веданара Ахматукаева Силани, Ачхой - Мартанера Солсакова Света, Наурски районера Чилаева Зарема, Ножай - Юртара Джабраилов Рамазан, Грозненски районера Славицкая Ирина, иштта кхыбараш.

Я. БУБНЕНКО.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БАЛХА ХЬЕХ

«Чечено - Ингушводремстрой» треста Грозненски ПМК балха хьех яр специалисташ йола нах:

СКРЕПЕРИСТАШ

Э-303, ЭО-2621, Э-153 маркагIа йола экскоаторaш тIа болх бе ЭКСКОВАТОРЩИКАШ.

АВТОКРАНОВЩИКАШ.

5 — 6 РАЗРЯД ЙОЛА ТОКАРАШ.

МЕДНИК - АККУМУЛЯТОРЩИК.

КАМЕНЩИКАШ.

ШОФЕРАШ.

АВТОМОБИЛИЙ ДВИГАТЕЛАШТА РЕМОНТ ЯРА А ГIУЛАКХ ДАРА А БОЛА БОЛХЛОЙ.

3 шу чакхдалалехьа квартира лургья, къахьегамах доагIа алапи — аккордно - премиальни

Адрес- Грозненски район, юрт Пригородное, 10-гIа километр, № 107 йолча автобусаца «10-гIа километр» яхача кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

29 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Гояха художественни фильм». 11.00 — XXI аьханарча Олимпийски ловзарашка. 15.00 — «Хьа къахьегам — хьа лаккал». Телевизионни документальни фильмай программа. 15.25 — М. Горький. «Италех фаьлг». 15.55 — Шахматии школа. Аьханара цикл. ПхелагIа передача. 16.25 — Эрсий халкъа инструментай ансамбла концерт. Свердловскера передача. 17.30 — Дукха сереш йола телевизионни спектакль — «Шпагаца кIаьнк» Премьера (9-гIа сери). 18.00 — Кердадараш. 18.30 — Мультфильм. 18.40 — Фильм — балет «Халхара белгалонаш». 19.00 — «Дунен хьалхарча моттиге» — документальни фильма премьера. 20.30 — «Иллеш — 76». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — XXI аьханарча Олимпийски ловзарашка. Передача чакхъьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.20 — Документальни фильмай зал. 19.00 — «Юрта вахар». «Назрановский» совхоза коллективе (гIалгIай меттала). 19.30 — Берашта программа. «Светлячок». 20.10 — «Хьувкъам — 76». Яхье дегIабоагIа низ». Урус-Мартановский район. 20.30 — ЗIамига концерт.

30 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Хьабола фаьлг». 10.15 — Халкъа ашарий концерт. 11.00 — XXI аьханарча Олимпийски ловзарашка. 14.55 — Машинаькъахочуй Ерригсоюзни денга. — Документальни фильмай программа. 15.45 — «Берашта — фильм». «Мурада бозбуачалла книжка.» Телевизионни художественни фильм. 16.50 — «Пятилетка дикал — болхлой тешам.» 17.20 — «Интерклуб» 18.00 — Кердадараш. 18.30—Киножурнал. «Деррига а хар лов». 18.40—«БАМ-а къахьегама гIулакх». 19.10—РСФСР заслуженни деятела И. Скобцова концерт. 19.35 — «Искусства говзанчаш». «Фу хов шоана Марецкаях». 21.00— «Ха». Информационни программа. 21.30 — XXI аьханарча Олимпийски ловзарашка. Передача чакхъьлча— кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий, меттала). 18.20 — «Шоана, кхалнах». Телевизионный журнал (нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — «Сайре дика хийла». Музыкальни программа (нохчий меттала). 20.00 — Ловцаметражни фильм. 20.10 — Вайнга хьоашалгIа — оперетта Саратовски театра артисташ. 20.40 — Хоамаш, реклама.

РАДИО

29 ИЮЛЬ

6.20 — Кхешка деча балхий дикал тохкаш. «Назрановский» совхоза кхашка гIолла рейд (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.15 — «Грозненский рабочий», Комсомольское племя» газетий обзор. 7.23 — «Сердало» газета обзор. 7.30 — Ашараш. 9.13 — КПСС 25-ча съезда решенеш — вахаре! Яхье баьннарашта юкъе хьалхалаттараш. Шалински районерча Ленина цIерагIча колхозера передача (нохчий меттала). 9.30 — Корта бохабумалар меларашца къовсам лоаттабелга ерригача общественноста гIуллакх да. Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра заместителa Р. Макарычевай беседа (эрсий меттала). 9.45 — Мехкаьтта хIара тонна духьал лоаттабу къовсам «Старогрознефть» НГДУ-ра передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Кхашка къахьегараштa концерт (эрсий меттала). 16.30 — Сага сий къахьегарца доал. Беседа (гIалгIай меттала). 16.45 — Идейно - кхетама болх. А Сагова корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

30 ИЮЛЬ

6.30 — Доакъараш кийчдара — хIара денна теркам. Шалински районера передача (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Ашараш (эрсий меттала). 8.30 — Халкъа ашараш (нохчий меттала). 9.15 — Машинаькъахочуй Ерригсоюзни Денна хетаю. Гудермески машинаькъхоеха передача (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 16.00 — Хьанна бетта гургал? ТАСС — корреспондента Г. Шишкина беседа (нохчий меттала). 16.15 — Дего ма-хьехха. Сай вахар лоамий мехкаца дийза (эрсий меттала). 16.30 — Иллеца лоттагIал дараштa (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене боккха бохам хинна хоам бу СССР журналистий Союза член, «Ленинан некъ» яхача Назрановски районни газета редактора заместитель хинна

АБАДИЕВ Ахьмада Урусхан

ха йоацаш кхалхарах хIаьтa из бахьан йолаш цун дезалген тагарча нахаген чIоагIа халахеташ кодам а бу.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненн хувцалуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш. Малхбузехьара секунде 3 — 7 метр сиха мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 27 — 32 градуси Грозне — 30 — 32 градуси йовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, тайп - тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр сиха мух а хьекхаш хилеи. фегара температура бийсана 15 — 20 градуси дийнахьа 26 — 31 градуси йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Еррпгсоюзни берий здравница

Евпатория яхача городерча курортерча школьникашка «Мишта гу сона сай город тIехь-тIехьагIача хана?» хана яхача темах сочинении язъе аьнна хиннад.

«...Сийнеи цIен беса лестача кизга Iоакъахи пластмассахи дуккха этажаш йола унахцIенон дворецаш баьццара гаьнашта юкъе гIолла чакх а йоалаш форда тIа дIатIакхоач— яздаьд бархIагIча классе дешаш йолча Нестеренко Людас. — Трубаши проводаши бIаргагуш дац. Из еррига города «нервни система» лаьттан кIала я».

Кьонабараша дуккха шоай дага лаьтта сакъердаме идеяш хьайийцар. Евпатори царна гора мультфильмай фестивалаш, бераша лаьрхIа книжни ярмаркаш, тайп-тайпара конкурсаш, иштта кхы дIахо дараш дIахьош йола моттиг санна.

— Берий тайп-тайпарча дага лаьттача уйлаша, — йоах Украина Компарте Евпаторийдоккхийчарна, хьагойтар дукски горкома хьалхарча секретара В Петунова, — тхона, кха оргинальни идеяш БIаьшере чакхъяллалца оттаьчa город - курорт дегIаяра йолча генеральни плача юкъеяхар царех дуккагIьяраш. Ерригсоюзни берий курорт санна дегIаухаргья Евпатори — иштта да генплана керттера декхар.

Iилмахоша боккха Iилман - тохкама болх баьб Евпаторерча курорта дарбана дола хIамаш хьагучалахара. Форда тIара фо, шоайла дикагIа кхы йоаца гIомарий пляжаш, фордеи рапнии ваннаш, минеральни хиш — цу дерригнеша профилактика ю, дуккхача халачa лазарех бераш дерзаду.

Тахан укхаза 20 совгIа километр форда йист дIалоацаш, улл 70 санаторий, пионерски лагераш, салаIара цIеиош, пансионаташ. Дахача шера курорте салоIаш хилар миллиони 300 эзари совгIа саг.

Генплана тIа оттадаьд керда санатореш, пионерски лагераш хьалъе а, хIаьта къаьна яраш тоае а Хьалъе лаьрхIад крымски побережье йоккхагIйола приемно - поликлинически комплекс, грязе-водолечебницаш. Карарча иттлагIча пятилетке Евпаторе кердача санаторешкеи пионерски лагерашкеи кхы тIа 8500 бер салоIаш хургда.

Евпаторийски школьникашта духьаллаьтта тамашийна сурташ хIанз хьабIарга а гуш вахаре чакхдоахаш латт. Цхьан оагIорахьа форд а болаш, вокх оагIорахьа дарбан хиш дола лиман а йолаш йолча лиман а йолаш йолча гIомарий дукъа тIа массехк шера хьалйир «Юный ленинец» яха пионерски лагерь. Гаьннара цун кизга Iоакъахи аьшкаконструкцехи хьалъяь корпусаш тара я доккхийча сеца латтача кемашта. Цу здравнице цхьан хана 6000 бера салаIа йиш хургья.

«Юный ленинец» — санаторни тайпара йола пионерски лагерий объединени я. Укхаза бераша салаIарал совгIа дарба а ду. 1200 моттиг а йолаш хьалъяь яьннача корпусашка дахача шера вьхки салеIар бераша. Лагеро бIарчача шера болх бу. Дешара шера укхаза баьхкачар моттигерча школе деш. Лагере хьалъеш латт спортивни комплекс, Iай лувчара йола бассейн, кинозали, тайп-тайпарча кружокаша болх бергбола цIеноши дола пионерий Дворец

Зиновий КОВТУН,
АПН корреспондент.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийна вахареи культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30. корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Мояковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 5473.